

Roman Bartnicki

Historia i stan obecny Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie : w 190. rocznicę bulli papieża Piusa VII z 3 października 1818 r. zatwierdzającej wydział

Studia Theologica Varsaviensia 46/2, 13-70

2008

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KS. ROMAN BARTNICKI, WARSZAWA

HISTORIA I STAN OBECNY WYDZIAŁU TEOLOGICZNEGO UNIwersYTETU KARDYNAŁA STEFANA WYSZYŃSKIEGO W WARSZAWIE

**(W 190. Rocznicę bulli papieża Piusa VII z 3 października 1818r.
Zatwierdzającej wydział)**

Wydział Teologiczny Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie ma bogatą historię. Jego rodowód sięga utworzonego w 1816 r. dekretem cara Aleksandra I Królewskiego Uniwersytetu Warszawskiego. Wydział Teologii utworzono wówczas w lutym 1817 r. a zatwierdzony został bullą papieża Piusa VII 3 października 1818 r. W odnowionym w czasie pierwszej wojny światowej Uniwersytecie Warszawskim Wydział zaistniał w 1918 r., po drugiej wojnie światowej rozpoczął działalność w 1945 r., od 1954 r. funkcjonował w Akademii Teologii Katolickiej, a od 1999 r. działa na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego¹. Wydział ma bardzo duże osiągnięcia, pracowało na nim wielu wybitnych teologów, wykształcił tysiące absolwentów.

I. WYDZIAŁ TEOLOGII KATOLICKIEJ NA UNIwersYTECIE WARSZAWSKIM AKADEMIA DUCHOWNA RZYMSKO-KATOLICKA WARSZAWSKA

1. Wydział Teologii na Uniwersytecie Królewsko-Warszawskim

Idea powołania w Warszawie wielowydziałowej uczelni wyższej powstała już pod koniec XVIII wieku. W 1815 r. Stanisław Kostka

---

¹ Zob. moje opracowanie: R. Bartnicki, *Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Miejsce ATK i UKSW w kościelnym szkolnictwie wyższym*, w: *Wyższe szkolnictwo kościelne w Polsce. Wizja Kardynała Karola Wojtyły i jej realizacja*, red. J. Majka, Wydawnictwo Naukowe Papieskiej Akademii Teologicznej, Kraków 2002, s. 209-255. Obecnie przedstawiam wersję udoskonaloną, ograniczoną do Wydziału Teologicznego.

Potocki, stojący na czele Komisji Oświecenia Narodowego i Wyznań Religijnych (ministerstwo) przedłożył carowi Aleksandrowi I memorandum w tej sprawie, napisane wraz z ks. Wojciechem Anzelmem Szweykowskim, pijarem². Uniwersytet Królewsko-Warszawski³ utworzony został z połączenia Szkoły Prawa i Administracji (założonej w 1808 r.) oraz Szkoły Lekarskiej (założonej w 1809 r.), uzupełnionych trzema innymi wydziałami. Zgodnie z dekretem cara Aleksandra I z 7/19 listopada 1816 r. miał się składać z pięciu wydziałów: 1) *Teologii*, 2) *Prawa i Nauk Administracyjnych*, 3) *Nauk Lekarskich*, 4) *Umiejętności Fizycznych i Matematycznych*, 5) *Nauk i Sztuk Pięknych, pod bezpośrednim zwierzchnictwem Rektora i właściwych Dziekanów*⁴. Już 31 grudnia 1816 r. powołana została Rada Ogólna Szkoły Głównej Warszawskiej pod przewodnictwem Stanisława Staszica. Pierwszym rektorem wybrany został w dniu 2 marca 1818 r. ks. Wojciech Anzelm Szweykowski, niegdyś profesor literatury polskiej w Liceum Warszawskim, a następnie dziekan Wydziału Teologicznego, współtwórca Uniwersytetu⁵; był nim aż do czasu zamknięcia Uniwersytetu w 1831 roku⁶. Uroczysta inauguracja Uniwersytetu miała miejsce 14 maja 1818 r.

Wydział Teologiczny otworzono już na początku lutego 1817 r., ale nie miał on wielu słuchaczy⁷. Zatwierdzony został bullą papieża Piusa VII z 3 października 1818 r. Posiadał sześć katedr (teologii dogmatycznej, moralnej, pastoralnej z homiletyką, Pisma Świętego Starego Testamentu, Pisma Świętego Nowego Testamentu, hi-

---

² Por. J. Miziołek, *Uniwersytet Warszawski. Dzieje i tradycja*, Warszawa 2005, 32. Zob. też *Uniwersytet Warszawski*, w: *Nowa encyklopedia powszechna*, t. 6, s. 567; Z. Wójcik, *Stanisław Staszic. Organizator nauki i gospodarki*, Kraków 1999, s. 11 i n.

³ W 1829 r., w kilka lat po śmierci Aleksandra I, przemianowano go na Uniwersytet Aleksandrowski. Por. J. Miziołek, dz. cyt., s. 52.

⁴ Dekret cara Aleksandra I wydrukował J. Bieliński, *Królewski Uniwersytet Warszawski (1816-1831)*, Warszawa 1907, t. I, s. 22 n. Krótki dekret stwierdza m.in., że car nadaje, za przykładem chwalebnej pamięci Zygmunta I, aktualnym profesorom, nieszlachcie, przywilej osobistego szlachectwa, które, po dziesięciu latach uczenia, spadać ma dziedzictwem na ich potomstwo.

⁵ M. Wawrykowa, *Uniwersytet Warszawski w latach 1816-1831*, [w:] S. Kieniewicz, red., *Dzieje Uniwersytetu Warszawskiego 1807-1915*, Warszawa 1981, s. 73. Rektor wybierany był na czteroletnią kadencję przez zatwierdzonych w Komisji Rządowej przedstawicieli profesorów, tzw. profesorów - radnych. Wybór wymagał zatwierdzenia Komisji Rządowej i sankcji monarchy.

⁶ H.E. Wyczawski, *Szweykowski Wojciech Anzelm*, w: *Słownik polskich teologów katolickich*, t. 4, s. 287-289; zob. także R.A. Zdzitowski, *Szweykowski Wojciech*, w: *Podręczna encyklopedia katolicka*, Warszawa 1912, t. 38, s. 164-167.

⁷ Por. J. Miziołek, dz. cyt., s. 46.

storii Kościoła)⁸. Wykładowców było siedmiu⁹. Dziekanem został ks. P. Szymański.

Pierwsze posiedzenie Rady Wydziału odbyło się 17 stycznia 1817 r. w nowej oficynie Pałacu Kazimierzowskiego. Postanowiono przyjmować kandydatów bez świadectwa dojrzałości ze względu na obawę, czy zgłoszą się osoby posiadające świadectwo. Ustalono, że niektóre przedmioty będą wykładane po łacinie, natomiast kaznodziejstwo w języku polskim. Studia miały trwać trzy i pół roku.

Organizujący się Wydział napotkał wiele trudności, zwłaszcza lokalowych. Z pomocą przyszli księża misjonarze, którzy przy kościele Świętego Krzyża prowadzili seminarium duchowne, uchodzące za wzorowe pod względem poziomu naukowego. Misjonarze udostępniłi Wydziałowi pomieszczenia w gmachu seminarium¹⁰. Wydział nie cieszył się uznaniem władz kościelnych, które kwestionowały prawowierność wykładanych nauk i używanych podręczników. W 1819 r. wyjaśniona została sprawa niejasnych kompetencji i władzy nad Wydziałem Teologicznym arcybpa warszawskiego i zarazem prymasa Królestwa Polskiego. Odtąd prymas miał prawo wglądu w program nauczania na Wydziale, brał udział sam lub poprzez swego delegata w egzaminach na stopnie naukowe, decydował o nominacjach profesorów¹¹.

Liczba studentów była niewielka; w 1824 r. studiowało 9 studentów¹². Biskupi poszczególnych diecezji przysyłałi zdolniejszych alum-

⁸ W. Kwiatkowski, *Początki Wydziału Teologicznego Uniwersytetu w Warszawie (1816-1826)*, [w:] „Wiadomości Archidiecezjalne Warszawskie” nr 36 (1952), s. 197-209; J. Bieliński, *Wydział Teologiczny Królewskiego Warszawskiego Uniwersytetu (1817-1831)*, „Kwartalnik Teologiczny” nr 5 (1906), z. 1, s. 1-58; z. 3-4, s. 17-90.

⁹ Pierwszymi wykładowcami byli: Ks. Wojciech Szweykowski, dr teol., rektor Uniwersytetu, kustosz Kapituły Płockiej – wykladał teol. pasterską i wymowę kaznodziejską; ks. Paweł Szymański, dr teol., dziekan Wydziału Teol. – wykladał Pismo św. Nowego Testamentu; ks. Ludwik Chiarini, dr teol. – wykladał Pismo św. Starego Testamentu i języki biblijne; ks. Benedykt Ustrzycki, mgr teologii, tymczasowy prof. teol. dogmatycznej; ks. Jakub Szarkiewicz, tymczasowy prof. historii Kościoła; ks. Franciszek Ksawery Szaniawski, dr obojga praw, scholastyk Kapituły Warszawskiej – prof. prawa cywilnego, handlowego i kościelnego. Por. A. Pleszczyński, *Dzieje Akademii Duchownej Rzymsko-katolickiej Warszawskiej*, Warszawa 1907, s. 15-16.

¹⁰ J. Bieliński, *Królewski Uniwersytet Warszawski (1816-1831)*, Warszawa 1912, s. 164-167.

¹¹ W. Wojdecki, *Polska myśl homiletyczna pod zaborem rosyjskim w latach 1818-1918*, Leszno koło Błonia 1998, 75.

¹² Ks. W. Malej stwierdził jednak: „Gdy idzie o kształcenie duchowieństwa na terenie Warszawy, nie małą pomocą był Wydział Teologiczny Uniwersytetu Warszawskiego, który 19 VII 1816 erygował cesarz Aleksander I, jako król polski”. W. Malej, *Seminarium Duchowne*,

nów na koszt tzw. funduszu edukacyjnego; mieszkali oni w klasztorach. W ciągu ośmiu lat swego istnienia (1817-1825) 39 wychowanków otrzymało dyplom magistra teologii¹³.

Na skutek intryg komisarza cara przy Radzie Stanu Królestwa Polskiego Nikołaja Nowosilcowa już na początku 1823 roku zawieszono na Wydziale Teologicznym wykłady. W celu odizolowania młodzieży duchownej od wolnomyślnych wpływów ze strony kolegów z innych wydziałów, wyolbrzymianych przez Nowosilcowa, Rada Administracyjna przygotowała projekt utworzenia dla kleryków odrębnego zakładu¹⁴. Dekretem z 11/23 listopada 1823 roku car Aleksander I powołał Seminarium Główne, powiązane jednak z Uniwersytetem. Otworzył je abp W. Skarszewki w klasztorze popaulińskim 25 września 1825 r.¹⁵. Status tego Seminarium był dziwny. Grono profesorów wraz z dziekanem Szymańskim pozostało na Uniwersytecie. Natomiast studenci byli w Seminarium Głównym pod władzą rektora niezwiązanego z Uniwersytetem. Profesorowie Wydziału Teologicznego przychodzili do Seminarium z wykładami¹⁶.

Na utrzymanie Seminarium Głównego car Aleksander I przeznaczył kwotę 103 800 złotych polskich. Z dziewięciu diecezji Królestwa Polskiego oraz jednej diecezji unickiej Chełmskiej, korzystając z funduszu skarbowego, w Seminarium Głównym mogło studiować 30 studentów.

W 1831 r., w ramach represji po powstaniu listopadowym, zamknięty został Uniwersytet Warszawski¹⁷. Przystał istnieć także Wydział Teologiczny, ostatnie posiedzenie Rady Wydziału odbyło się

---

w: *Szkice do dziejów Archidiecezji Warszawskiej*, red. W. Malej, Rzym 1966, s. 210n. W Warszawie w tym okresie duchowni kształcili się także w dwóch seminariach duchownych: Seminarium św. Krzyża prowadzone przez księży misjonarzy oraz Seminarium św. Jana, mieszczące się w sąsiedztwie kolegiaty św. Jana. Seminarium św. Jana dawało co roku Archidiaconatowi Warszawskiemu (a więc jeszcze w XVIII wieku) 3 kapłanów, a Seminarium Świętokrzyskie 4. Tamże, s. 206.

¹³ W. Malej, tamże.

¹⁴ S. Urbański, *185. rocznica Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego* (1816-2001), AK 138 (2002), s. 200.

¹⁵ Tamże. Por. M. Godlewski, *Epizod z dziejów Seminarium Głównego w Warszawie w 1831 r.*, CT 21 (1949), s. 16-23.

¹⁶ Z. Skiełczyński, *Archidiecezja Warszawska w latach 1818-1830*, [w:] *Studia z historii Kościoła w Polsce*, t. 4, Warszawa 1978, s. 140-147; W. Wojdecki, dz. cyt., s. 81.

¹⁷ Wznowiony w 1862 r. jako Szkoła Główna, działał do 1869 r. Po likwidacji Szkoły Głównej utworzono rosyjski Uniwersytet Cesarski, por. *Nowa encyklopedia powszechna*, dz. cyt., t. 6, s. 567.

28 czerwca 1832 roku (w sumie było 74 posiedzeń). Nadal istniało jednak Seminarium Główne.

2. Akademia Duchowna Rzymsko-Katolicka

W 1835 r., w następstwie zamknięcia Uniwersytetu, car Mikołaj I w miejsce dotąd istniejącego Seminarium Głównego erygował Akademię Duchowną Rzymsko-Katolicką; zostało to dokonane ukazem carskim z 4/16 października 1835 r.¹⁸. Papież Grzegorz XVI promulgacją breve *Ex proximis litteris* z 15 czerwca 1837 r. dokonał erekcji kanonicznej i nadał Akademii prawa nadawania stopni akademickich. Akademia powstała w wyniku przekształcenia Seminarium Głównego, które powiązane było z Wydziałem Teologii Uniwersytetu Warszawskiego, dlatego można ją uważać za sukcesora Wydziału Teologii.

Siedzibą Akademii były budynki franciszkańskie przy ul. Zakroczymskiej, od 19 października 1865 r. – budynki klasztoru karmelitów bosych przy Krakowskim Przedmieściu. Nadzór nad Akademią sprawowali: arcybiskup warszawski jako prezes, duchowny delegowany z Rady Wychowania Publicznego, dwóch członków kapituły metropolitalnej wskazanych przez arcybiskupa, asesor duchowny urzędujący przy Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego oraz katolik świecki mianowany przez dyrektora Komisji, który miał głos decydujący. Władzą Akademii była Rada Akademicka, złożona z rektora mianowanego przez władze państwowe spośród kandydatów zaproponowanych przez biskupów, wicerektora oraz trzech radnych spośród profesorów dyscyplin teologicznych. Pierwsze posiedzenie Rady Akademickiej odbyło się 17 stycznia 1837 r.

Rektorami byli: Ks. W. Ossoliński (1837-42), Ks. B. Butkiewicz (1842-61), Ks. W. Popiel (1862-63), Ks. H. Kossowski (1863-67).

---

¹⁸ Dekret cara Mikołaja I przedrukował A. Pleśzczyński: *Dzieje Akademii Duchownej Rzymsko-Katolickiej Warszawskiej*, Warszawa 1907. Obszerną pracę źródłową o Akademii opublikował R. Żmuda: *Działalność dydaktyczna i pisarska profesorów i wychowawców Warszawskiej Akademii Duchownej 1837-1867*, w: *Studia z historii Kościoła w Polsce*, Warszawa 1979, t. 6, s. 262. Zob. też R. Bender, *Akademia Duchowna w Warszawie*, w: *Encyklopedia katolicka*, Lublin 1973, t. I, s. 211.

Akademia miała kształcić nauczycieli religii, profesorów seminariów duchownych, kaznodziejów oraz urzędników konsystorza diecezjalnych. Językiem urzędowym w Akademii był język polski, dyplomy wydawano w języku łacińskim. Przedmioty teologiczne wykładano w języku łacińskim, pozostałe w języku polskim.

W Akademii było początkowo 11 katedr¹⁹, w tym katedra literatury łacińskiej i greckiej oraz katedra języka i literatury rosyjskiej. Później utworzono także katedrę higieny i medycyny (1837), fizyki i astronomii (1856), nauk przyrodniczych (1859). Obowiązywały lektoraty języków francuskiego i niemieckiego oraz ćwiczenia z obrzędów liturgicznych i śpiewu kościelnego.

Studia trwały 4 lata. Przed wstąpieniem do Akademii kandydaci musieli studiować przynajmniej 2 lata w jednym z seminariów duchownych. W Akademii przechodzili dwuletni kurs filozofii i dwuletni kurs teologii. Akademia miała prawo nadawania stopni: studenta, kandydata, magistra, doktora teologii i prawa kanonicznego. Stopień kandydata przyznawano absolwentom uczelni. Aby otrzymać stopień magistra, trzeba było w ciągu roku zdać odpowiednie egzaminy, napisać rozprawę i obronić ją przed komisją. Stopień doktora można było uzyskać najwcześniej w dwa lata po magisterium, po publicznej dyskusji nad wcześniej wydrukowaną rozprawą. Rozprawy pisano w języku łacińskim.

Budżet uczelni z dotacji państwowej wynosił 166 000 zł p. Biblioteka w 1848 r. posiadała około 13 390 tomów. W Akademii kształciło się ok. 40 studentów z Królestwa; 8 z archidiecezji warszawskiej i po 4 z pozostałych diecezji. Jako interni zamieszkiwali w gmachu uczelni; jako eksterni, przysyłani przez klasztory warszawskie, nie byli zobowiązani do zamieszkania w Akademii.

W okresie istnienia Akademii tytuł kandydata uzyskało 278 osób. Stanowili elitę umysłową duchowieństwa polskiego. Dziewięciu spośród nich zostało biskupami i rządcami diecezji.

Duchowieństwo diecezjalne, a zwłaszcza zakony, odnosiły się początkowo nieufnie do Akademii, która powstała z inicjatywy cara. Uprzedzenia ustąpiły, gdy osiągnęła ona odpowiedni poziom nauko-

---

¹⁹ Hermeneutyki, archeologii, introdukcji bibl. do ksiąg Starego Testamentu i języka hebrajskiego; hermeneutyki, introdukcji do ksiąg Nowego Testamentu i języka greckiego; wykładu Pisma Św.; teologii dogmatycznej; teologii moralnej i pastoralnej; prawa kościelnego; historii ST i NT łącznie z zarysem historii Kościoła i historii powsz.; patologii wraz z teor. i praktyczną homiletyką i kursem literatury i historii pol.; filozofii i historii filozofii; literatury łacińskiej i greckiej; języka i literatury rosyjskiej. Por. B e n d e r, dz. cyt., s. 211.

wy i wykazała znaczną niezależność²⁰. 1 lipca 1867 r. Akademia została zamknięta przez władze carskie, a profesorów i studentów przeniesiono do Akademii Duchownej w Petersburgu. Ta z kolei uczelnia została tam przeniesiona przez cara Mikołaja I w 1842 r. z Wilna; car nadał jej tytuł Cesarskiej Rzymskokatolickiej Akademii Kościelnej. Car przeniósł Akademię z Wilna do Petersburga bez porozumienia się ze Stolicą Apostolską; dopiero konkordat z 1847 r. uprawomocnił jej istnienie. Wykłady w Akademii Duchownej w Petersburgu zostały zawieszane wiosną 1918 r.²¹.

3. Wydział Teologii Katolickiej na Uniwersytecie Warszawskim

W dniu 15 listopada 1915 r. nastąpiło otwarcie wskrzeszonego Uniwersytetu Warszawskiego²². Już w styczniu 1916 r. sprawą organizacji Wydziału Teologicznego zajęła się konferencja biskupów metropolii warszawskiej pod przewodnictwem abpa A. K a k o w s k i e g o . 1 października 1917 r. szkolnictwo objęły władze polskie. 28 lutego 1918 r. podpisana została „Ustawa Tymczasowa Wydziału Teologicznego” ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Kólestwa Polskiego nr 4, dział III, poz. 2. Wydział powołany został 10 maja 1918 r. mocą rozporządzenia Ministerstwa (Dz. Urz. Min. WR i OP 1918 nr 4), zatwierdzony 4 kwietnia 1920 r. przez papieża B e n e d y k t a X V . 7 maja 1918 r. mianowani zostali pierwsi czterej profesorowie: dziekan ks. A. S z l a g o w s k i , ks. S o k o ł o w s k i , ks. K o b y ł e c k i , ks. S z c z e p a ń s k i ²³ Wydział rozpoczął działalność 18 maja 1918 r.; wykłady zaczęły się 27 maja 1918 r. Od roku 1920/21 zmieniono jego nazwę na Wydział Teologii Katolickiej²⁴.

²⁰ Tamże.

²¹ B. U s s a s , *Akademia Duchowna w Petersburgu*, w: *Encyklopedia katolicka*, Lublin 1973, t. I, s. 212-214. Zob. także A. W ó j c i c k i , *Katolicka Akademia Duchowna w Piotrogradzie*, w: *Polski Kalendarz Piotrogradzki*, Petersburg 1916; A. F a j ę c k i , *Wychowawcy byłej Akademii Petersburskiej z archidiecezji warszawskiej*, Warszawa 1933; M. G o d l e w s k i , *Z dziejów rzymsko-katolickiej akademii petersburskiej*, MKW 27 (1939), s. 55-69.

²² T. M a n t e u f f e l , *Uniwersytet Warszawski w latach 1915/16- 1934/35*, Warszawa 1936; A. G a r l i c k i , red., *Dzieje Uniwersytetu Warszawskiego 1915-1939*, Warszawa 1982.

²³ Z. O b e r t y ń s k i , *Wskrzeszenie warszawskiego Wydziału Teologicznego*, „Wiadomości Archidiecezjalne Warszawskie” nr 28 (1938), s. 190-214.

²⁴ Działalność Wydziału Teologii Katolickiej na Uniwersytecie Warszawskim przedstawiam na podstawie: S. U r b a ń s k i , *185 rocznica Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Kardynała*

Ze sprawozdania za rok 1919/1920 dowiadujemy się, że Rada Wydziału liczyła 10 członków (6 profesorów zwyczajnych, 1 prof. nadzwyczajny, 2 docentów i 1 profesor honorowy – abp K. Ruszkiewicz). Wydział dzielił się na trzy sekcje: biblijno-dogmatyczną (4 seminaria), historyczno-prawniczą (2 seminaria) i teologiczno-filozoficzną (2 seminaria). Wykłady prowadzone były w grupach: Pismo Święte, Dogmat, Nauki moralne, Nauki historyczne. W roku akademickim 1922/1923 liczba wykładowców wzrosła już do 14. Studentów było 67; 24 osoby uzyskały stopień magistra, a jedna doktora.

W roku akademickim 1924/1925 odbył się przewód habilitacyjny ks. J. Hoza k o w s k i e g o , w zakresie dziejów biblistyki Nowego Testamentu, w następnym roku – ks. J. Bromskiego (języki semickie) i ks. J. Wiślickiego (prawo kanoniczne).

W roku akademickim 1938/1939 zatrudnionych było 20 wykładowców (4 profesorów zwyczajnych, 7 profesorów nadzwyczajnych, 7 docentów, 2 osoby prowadziły zajęcia zlecone). Wydział dzielił się na trzy sekcje: biblijno-dogmatyczną, historyczno-prawną i teologiczno-filozoficzną, posiadał 14 katedr. Wydział zorganizowany był według modelu uczelni rzymskich. Dostępny był jedynie dla absolwentów seminariów duchownych, którzy na Wydziale Teologii Katolickiej mogli odbywać studia specjalistyczne.

Podczas międzywojennego dwudziestolecia na warszawskim Wydziale 264 studentów uzyskało dyplom magistra, 102 – dyplom doktora, 16 – „veniam legendi”, przeprowadzono 7 przewodów habilitacyjnych.

W omawianym okresie Wydział nadał doktorat honoris causa sześciu osobom: ks. abp. Józefowi Bilczewskiemu (1921), ks. kard. Edmundowi Dalborowi (1921), ks. kard. Aleksandrowi K a k o w s k i e m u (1921), ks. abp. Achillesowi R a t t i e m u (1921), prof. Władysławowi S z c z e ś n i a k o w i (1921), ks. abp. Antoniemu J. N o w o w i e j s k i e m u (1931)²⁵.

Ks. St. Urbański pisze, że w czerwcu 1924 r. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z powodów oszczędnościowych wystąpiło z propozycją zlikwidowania niektórych fakultetów teologicznych i utworzenia w stolicy jednej Akademii Teologicznej. W 1926 r. minister A. S u j k o w s k i wystąpił z podobną propozycją wobec Wy-

---

Stefana Wyszyńskiego (1816-2001), STV 40(2002) nr 1, s. 18-22.

²⁵ Podaję za St. Urbańskim, 50. *Rocznica Wydziału Teologicznego (1954-2004)*, w: *Wydział Teologiczny 1954 – 2004*, red. S. Urbański, Warszawa 2004, s. 22 n.

działu Teologicznego Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie. Obydwa projekty spotkały się ze sprzeciwem profesorów i upadły²⁶.

Pracownicy Wydziału Teologii Katolickiej wnieśli znaczący wkład w rozwój teologii. Wydali drukiem ponad 400 rozpraw naukowych. Wielu profesorów wygłaszało referaty poza Uniwersytetem w Polsce i zagranicą. Ks. W. Kwiatkowski został członkiem Naukowego Towarzystwa Psychologii Religijnej w Wiedniu. Ks. D. Styger prowadził badania naukowe w rzymskich katakumbach. W dniu 17 października 1935 r. odbyło się uroczyste posiedzenie Rady Wydziału razem z Towarzystwem Teologicznym w Warszawie, zorganizowane z okazji 50. rocznicy święceń kapłańskich kardynała Aleksandra Kakowskiego, podczas którego wręczono jubilatowi dziesiąty tom „Warszawskich Studiów Teologicznych” zatytułowany: *Chryścianizm wobec niewiary i ateizmu*.

Po II wojnie światowej Wydział Teologii Katolickiej rozpoczął działalność w roku akademickim 1945/46, późną jesienią. Na pierwszy rok studiów przyjęto 87 kandydatów. Dziekanem został ks. Wincenty Kwiatkowski, a prodziekanem ks. Piotr Chojnacki. W latach 1948 – 1954 dziekanem był ks. Jan Czuj. W pierwszym roku funkcjonowania na wydziale pracowało 6 profesorów, 12 docentów lub zastępców profesora, 1 profesor honorowy – abp A. Szlagowski, 4 asystentów i 5 osób prowadzących zajęcia zlecone²⁷.

Decyzją biskupa A. Szlagowskiego od 1945 r. na Wydziale Teologii Katolickiej studiowali alumni Wyższego Seminarium Duchownego w Warszawie. Już przed drugą wojną światową wizytator apostolski nakazał alumnom wstępującym do seminarium zapisywać się na Wydział Teologii Katolickiej UW. Wybuch wojny przeszkodził w realizacji tego polecenia, które zostało zrealizowane zaraz po jej zakończeniu. Profesorowie Wydziału wzięli odpowiedzialność za formację naukową kleryków; niektórzy z nich uzyskiwali magisterium. Przedmioty takie jak śpiew, rubrum, ceremonie, liturgika, itp. były wykładane w ramach studium seminaryjnego, poza programem Wydziału. Wykłady odbywały się po polsku, tylko niektóre po łacinie. Ze względu na potrzeby duszpasterskie studium skrócono do pięciu lat²⁸.

²⁶ Tamże, s. 23.

²⁷ Tamże, s. 21.

²⁸ Por. J. Wysocki, *Seminarium Duchowne św. Jana Chrzciciela w Warszawie. Zarys dziejów, nauki i wychowania, sprawy gospodarcze*, w: *300 lat Seminarium Duchownego św. Jana Chrzciciela w Warszawie 1682 – 1982*, red. K. Romaniuk i in., Warszawa 1983, s. 36 n. Autor

Wykłady dla sekcji: teologii, prawa kanonicznego i filozofii chrześcijańskiej odbywały się w gmachu Seminarium Duchownego przy ul. Krakowskie Przedmieście, natomiast zajęcia dla nowo zorganizowanej sekcji katechetycznej prowadzono w Pałacu Kazimierzowskim.

W roku akademickim 1953/1954 – ostatnim na Uniwersytecie Warszawskim – pracowało na Wydziale Teologicznym 4 profesorów zwyczajnych, 8 profesorów nadzwyczajnych, 6 docentów, 2 profesorów kontraktowych, 8 pomocniczych pracowników naukowych, 3 prowadzących zajęcia zlecone.

W latach 1945-1954 immatrykulowano na Wydział Teologiczny 905 studentów²⁹.

II. WYDZIAŁ TEOLOGICZNY W AKADEMII TEOLOGII KATOLICKIEJ

1. Powstanie i kryzys ATK

Akademia Teologii Katolickiej w Warszawie utworzona została w 1954 r. mocą uchwał ówczesnej Rady Ministrów: uchwała z 2 sierpnia wyodrębniła Wydział Teologii Katolickiej z Uniwersytetu Warszawskiego, a uchwała z 11 sierpnia wydzielała Wydział Teologiczny z Uniwersytetu Jagiellońskiego i włączała je do Akademii Teologii Katolickiej³⁰.

Akademii przydzielono obiekty poklasztorne na Bielanych, wymagające gruntownej odbudowy po zniszczeniach wojennych. We wrześniu 1954 r. Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego powołało Komisję Organizacyjną i Podkomisję Statutową dla zorganizowania nowej uczelni. Przygotowany przez Komisję projekt statutu Akademii został przyjęty 30 września przez Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego i 4

---

stwierdza, że wiadomość o nakazie wizytatora apostolskiego zawdzięcza Ks. prof. Wincentemu Kwiatkowskiemu, który był wtedy dziekanem i kilkakrotnie o tym wspominał przy osobach trzech.

²⁹ Por. S. Urbański, art. cyt., s. 22

³⁰ Teksty uchwał w: M. Myrcha, *Zagadnienia prawne Akademii Teologii Katolickiej*, „Polonia Sacra” nr 7 (1955), s. 68-77. Autor wykazuje, że ATK jest kontynuatorką Wydziału Teologii Katolickiej Uniwersytetu Warszawskiego. § 1 uchwały z 2 VIII 1954 r.: *Z Uniwersytetu Warszawskiego wyodrębni się Wydział Teologii Katolickiej, który na podstawie dotychczas obowiązujących go przepisów prawa kanonicznego kontynuować będzie swą działalność w ramach Akademii Teologicznej z siedzibą w Warszawie.*

października przedłożony Episkopatowi. Ks. bp Michał Klepacz, przewodniczący konferencji biskupów zgłosił do niego zastrzeżenia już 5 października. Podkomisja Statutowa dążyła do tego, by w zasadzie przejąć statut Wydziału Teologii Katolickiej UW, mający zatwierdzenie papieskie, a wprowadzić tylko zmiany administracyjne związane z przekształceniem dotychczasowych trzech sekcji: teologicznej, prawa kanonicznego i filozofii chrześcijańskiej w odrębne wydziały. Prace nad zredagowaniem statutu trwały długo i zostały zakończone dopiero za rektoratu ks. Józefa Iwanickiego, który rozpoczął urzędowanie w 1965 r.³¹

Podczas pierwszej inauguracji roku akademickiego, 22 listopada 1954 r.³², ogłoszono powołane przez Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego władze Uczelni. Pierwszym rektorem Akademii został ks. prof. Jan Czuj, a prorektorami: ks. prof. Tadeusz Kruszyński i ks. prof. Marian Michalski z Krakowa oraz ks. prof. Seweryn Kowalski z Warszawy. Dziekanem Wydziału Teologicznego został ks. prof. Wincenty Kwiatkowski. Konferencja Episkopatu powierzyła opiekę nad Akademią biskupowi A. Pawłowskiemu z Włocławka, który rozpoczął ją sprawować od 29 marca 1955 r. uczestnicząc w posiedzeniu Senatu. Komisja Główna Episkopatu podjęła życziwą dla Uczelni uchwałę 23 czerwca 1955 r., regulującą angażowanie nowych pracowników naukowych i studentów³³.

Wykłady rozpoczęto jedynie na stopniu niższym, czyli w seminarium duchownym, które po drugiej wojnie światowej należało do Wydziału Teologicznego. Na stopniu wyższym, czyli na Bielanach, można było rozpocząć zajęcia po odbudowie gmachu dawnej bursy, czyli od drugiego semestru.

Warszawski Wydział Teologii Katolickiej miał 14 katedr, w tym 10 teologicznych. Wydział krakowski składał się z 12 katedr, w tym 9 teologicznych. ATK otrzymała 31 katedr, w tym 17 teologicznych. Oba wydziały, warszawski i krakowski posiadały jedynie biblioteki zakładowe, nie miały natomiast bibliotek wydziałowych. Księgozbiory

³¹ H.E. Wyczawski, *Ogólny zarys dziejów Akademii Teologii Katolickiej*, w: *XX lat Akademii Teologii Katolickiej. Księga Pamiątkowa 1954-1974*, Warszawa 1976, s. 15-17.

³² Podczas inauguracji władze państwowe reprezentowali dyr. Jan Lech z Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego i dyr. Józef Siemek z Urzędu do Spraw Wyznań, władze kościelne – biskup Wacław Majewski. Obecny był rektor UW Stanisław Turski, prorektor UJ Kazimierz Lepsi, dziekan Wydziału Teologii KUL ks. Bolesław Radomski, przedstawiciele wielu seminarium duchownych. Por. H. Wyczawski, dz. cyt., s. 17.

³³ Tamże, s. 21. Kopia pisma bp. Zygmunta Choromańskiego, sekretarza Episkopatu Polski w Aktach UKSW.

Wydziału warszawskiego pozostały bibliotekami zakładowymi, natomiast z bibliotek zakładowych byłego Wydziału krakowskiego utworzono zaczątek biblioteki głównej³⁴.

Wkrótce Akademia Teologii Katolickiej znalazła się w sytuacji kryzysowej. Ponieważ powołana została do życia jednostronną decyzją władz państwowych, zarzucano jej brak kanoniczności. Z pracy w ATK zrezygnowali w 1957 r. profesorowie z Krakowa, zatrudnieni dawniej na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Ze studiów w ATK wycofano kleryków warszawskiego Seminarium Duchownego. Wielu ordynariuszy diecezjalnych i zakonnych odwołało swych księży ze studiów w ATK. W pierwszym roku istnienia ATK zatrudniała 60 pracowników naukowo-dydaktycznych; studiowało w niej 415 studentów. W kryzysowym roku akademickim 1957/58 zatrudnionych było w ATK tylko 49 nauczycieli akademickich. W roku akademickim 1960/61 liczba studentów spadła do 96. Akademii Teologii Katolickiej groził całkowity upadek.

Przesilenie w tym kryzysie nastąpiło w styczniu 1960 r. Duża w tym zasługa ówczesnego rektora ATK, ks. prof. Wincentego Kwiatkowskiego (w latach 1956-1965), który wytrwale słał memoriały do prymasa Stefana Wyszyńskiego (9 kwietnia 1957; 2 września 1957; 27 lutego 1958; 24 czerwca 1958) z prośbą o oficjalne wyjaśnienie kanoniczności Uczelni i skierowanie do niej księży na studia. Ksiądz Prymas, widząc osiągnięcia naukowe Akademii, dobrą wolę władz ATK odnośnie do problemu lokalowego na Bielanach, a także biorąc pod uwagę potrzeby Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, którego przewody doktorskie, habilitacyjne i profesorskie, zgodnie z Ustawą z 1958 r., musiały być przeprowadzane z udziałem przynajmniej jednego recenzenta z innej uczelni wyższej, zaaprobował działalność warszawskiej uczelni teologicznej.

W dniu 25 stycznia 1960 r. doszło do spotkania Senatu ATK z kard. Stefanem Wyszyńskim w jego rezydencji przy ul. Miodowej. Na tym spotkaniu Prymas powiedział, że zamyka dotychczasowy okres działalności ATK, co oznaczało, że ustają zastrzeżenia władzy kościelnej wobec tej uczelni. Prymas poinformował też, że posiada pismo Kongregacji Seminariów i Uniwersytetów z kwietnia 1959 r., zlecające mu władzę w zakresie kościelnym nad Akademią. Spotkanie to miało przełomowe znaczenie dla Akademii Teologii Katolickiej. Biskupi ordynariusze od tej chwili chętnie posyłają księży

---

³⁴ Por. H. Wyczański, dz. cyt., s. 17-19.

na studia specjalistyczne w ATK oraz pozwalają duchownym na angażowanie się do pracy naukowo-dydaktycznej w tej uczelni. Sam Prymas po raz pierwszy przybył do Akademii w dniu 5 grudnia 1961 r., wziął udział w nabożeństwie w kaplicy akademickiej, a następnie w posiedzeniu naukowym; w późniejszych latach przybywał do ATK zwłaszcza na inaugurację roku akademickiego i różne sympozja.

W ciągu 45 lat istnienia ATK dziekanami Wydziału Teologicznego byli: ks. Wincenty Kwiatkowski (1954-1956), ks. Walenty Urmanowicz (1956-1964), ks. Hieronim Wyczawski (1964-1966), ks. Stanisław Olejnik (1966-1969), ks. Stanisław Grzybek (1969-1978), ks. Helmut Juros (1978-1981), ks. Jan Łach (1981-1984), ks. Henryk Muszyński (1984-1985), ks. Marian Banaszak (1985-1987), ks. Jan Łach (1987-1990), ks. Roman Bartnicki (1990-1995), ks. Roman Murawski (1995-1999). Prodziekanami byli: ks. Ryszard Paciorkowski (1954-1964), ks. Andrzej Krupa (1954-1956), ks. Ignacy Różycki (1956-1957), ks. Stanisław Olejnik (1964-1966), ks. Stanisław Grzybek (1966-1969), ks. Janusz St. Pasierb (1966-1978), ks. Józef Myśków (1972-1978), ks. Lucjan Balter (1980-1993, 1996-1999), ks. Henryk Muszyński (1981-1984), ks. Wincenty Myszor (1984-1987), ks. Roman Bartnicki (1987-1990), ks. Michał Czajkowski (1990-1996), ks. Roman Murawski (1990-1995), ks. Adam Durak (1995-1999), ks. Stanisław Urbański (1996-1999).

2. Status kanoniczny ATK

Akademia Teologii Katolickiej powołana została do istnienia jednostronną decyzją władz państwowych, ale Episkopat Polski od samego początku zabiegał o uregulowanie jej statusu kanonicznego. Decyzją Kongregacji Seminariów i Uniwersytetów Katolickich z kwietnia 1958 r. władza nad Akademią Teologii Katolickiej w zakresie kościelnym zlecona została prymasowi Polski, ale nadal nie była uregulowana sprawa jej kanoniczności. Dopiero 12 września 1974 r., na mocy upoważnienia Kongregacji Nauki Katolickiej, prymas Polski kardynał Stefan Wyszyński wydał dekret nadający wszystkim stopniom zdobytym w Akademii Teologii Katolickiej do 1 października 1974 r. znaczenie kanoniczne. Kanoniczny charakter stopni naukowych zdobywanych po tej dacie uzależniony był od spełnienia następujących warunków: rektor po swojej nominacji miał składać przysięgę pro fi-

delitate bezpośrednio na ręce Wielkiego Kanclerza, wszyscy wykładowcy musieli otrzymać misję kanoniczną i odznaczyć się wiernością nauce Kościoła. Wielki Kanclerz miał otrzymywać w każdym roku akademickim wykaz dyplomantów wraz z wykazem tytułów ich prac w dwóch egzemplarzach oraz miał być powiadamiany o terminach obrony prac doktorskich i habilitacyjnych. Na obrony prac doktorskich i kolokwia habilitacyjne Wielki Kanclerz wysyłał swojego delegata: w latach 1974-1977 był nim ks. dr Józef Glemp. Podpisanie przez Wielkiego Kanclerza wykazu osób dyplomowanych oznaczało uznanie kanoniczności ich stopni³⁵.

Pozytywne nastawienie do tej Uczelni potwierdził Prymas Tysiąclecia na dwa i pół miesiąca przed śmiercią. Oto 9 marca 1981 r. w rezydencji przy ul. Miodowej odbyła się nadzwyczajna sesja Senatu ATK, podczas której prymas Polski wygłosił dłuższe przemówienie, ukazujące jego wizję ATK jako wyższej uczelni katolickiej w Polsce. Powiedział wtedy m.in.: *Akademia Teologii Katolickiej przez swą pracę, przez skład profesorski, przez dotychczasowy dorobek, przez wkorzenie się w opinię publiczną społeczeństwa katolickiego, naprawdę «stat supra firmam petram». Akademii nic nie grozi. Proszę to sobie zapamiętać: nic jej bytowi nie grozi*³⁶.

Długie, wytrwałe starania Księdza Prymasa Józefa Glempla o status kościelny ATK zakończyły się sukcesem. W dniu 29 czerwca 1989 r. Kongregacja Wychowania Katolickiego wydała dekret, którym kanonicznie zatwierdziła Akademię Teologii Katolickiej, a ordynariusza warszawskiego ustanowiła jej Wielkim Kanclerzem. W ten sposób definitywnie skończył się okres niepewności co do kościelnego charakteru warszawskiej uczelni teologicznej. Olbrzymie zasługi dla tej sprawy miał prymas Józef Glemp.

3. Warunki lokalowe

Przez cały czas swojego istnienia Akademia prowadziła działalność naukowo-dydaktyczną w niezwykle trudnych warunkach lokalowych. Tworząc w 1954 r. nową uczelnię, Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego przydzieliło Akademii lokal w zniszczonych gmachach klasztornych na Bielanach, przy ul. Gwiazdzistej 81. Pomiesz-

³⁵ J. Mandziuk, *Dzieje Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie 1954-1999*, Warszawa 1999, s. 39.

³⁶ Tekst w: B. Piasecki, *Ostatnie dni Prymasa Tysiąclecia*, Rzym 1982, s. 128 n.

czenia te zostały bezprawnie zabrane księżom marianom przez Radę Narodową m. st. Warszawy³⁷. W budynkach tych mieściło się przed II wojną światową gimnazjum, a po wojnie Seminarium Duchowne Zgromadzenia Księżów Marianów.

ATK otrzymała więc do swojej dyspozycji zaadaptowany budynek poklasztorny, środkową część dawnego gmachu gimnazjum księży marianów (ruiny pozostałych części gmachu stały aż do czasu budowy obiektu Metropolitalnego Seminarium Duchownego) oraz kilka domków eremickich. Umieszczono w nich urzędy Uczelni wraz z rektoratem i dziekanatami, zbiory biblioteczne, konwikt księży studentów wraz z kaplicą i stołówką oraz kilka sal wykładowych. Zajęcia dydaktyczne dla niższego kursu teologii odbywały się w gmachu Seminarium Duchownego przy ul. Krakowskie Przedmieście 52/54.

Po latach kryzysu, gdy zaczęła się zwiększać liczba studentów, wzrósł problem zdobycia dalszych sal wykładowych. Zaczęto wyklądać w salach przy kościołach parafialnych: Wszystkich Świętych (pl. Grzybowski 3/5), św. Teresy (ul. Tamka 5a), św. Barbary (ul. Nowogrodzka 51), w klasztorach: oo. dominikanów (ul. Freta 10), oo. redemptorystów (ul. Karolkowa 41), oo. franciszkanów (ul. Zakroczymska 1), siostr wizytek (Krakowskie Przedmieście 34) oraz przy Dziekanacie Generalnym Wojska Polskiego (ul. Długa 13/15)³⁸.

Starania o budowę własnego gmachu w czasach PRL skazane były na niepowodzenie. Dopiero w 1992 r. Ministerstwo Edukacji Narodowej umieściło w swoim planie inwestycję pod nazwą „Rozbudowa Akademii Teologii Katolickiej”. Trzeba jednak było uregulować sprawę własności gruntu. Pismem z dnia 15 lutego 1992 r. (Nr 521/92/P) prymas Józef Glemp wyraził zgodę na oddanie działki nr ewid. 5/2, o powierzchni 2, 4710 ha, w nieodpłatne użytkowanie Akademii Teologii Katolickiej, wobec wydania przez Ministerstwo Edukacji Narodowej decyzji o rozpoczęciu jej rozbudowy. Aktem notarialnym z 22 maja 1992 r. działka ta została oddana w nieodpłatne użytkowanie na okres pięćdziesięciu lat, to jest do dnia 22 maja 2042 roku. Ta decyzja Księdza Prymasa umożliwiła budowę nowego budynku Uczelni.

Budowa trwała siedem lat, pochłonięła 15 325 000 zł z dotacji Ministerstwa Edukacji Narodowej i 8 800 000 zł uzyskanych z Komitetu Badań Naukowych. Poświęcenie (przez kard. J. G l e m p a) i oddanie do użytku gmachu, o powierzchni 6000 m², zbiegło się z pierw-

³⁷ Stwierdza to rektor ATK ks. prof. dr W. Kwiatkowski w piśmie do wiceprezesa Rady Ministrów Zenona Nowaka Nr R-la-81/58 z dnia 2.09.1958 r.

³⁸ H.E. Wyczański, dz. cyt., s. 29.

szą, uroczystą inauguracją roku akademickiego w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego, w dniu 4 listopada 1999 r.

Wzrastająca liczba studentów spowodowała konieczność wynajęcia innych lokali. W roku 1992 wydierżawiono od Gminy budynek powojkowy przy ul. Wóycickiego 1/3, w którym zajęcia prowadził także Wydział Teologiczny. Od 1 października 1997 zajęcia odbywały się również w wynajętych pomieszczeniach gmachu Wyższego Metropolitalnego Seminarium Duchownego, przy ul. Dewajtis 3.

4. Rozwój struktur

W okresie sprawowania funkcji rektora przez ks. Józefa Iwanickiego (1965-1972) na wszystkich wydziałach rozbudowane zostały specjalności, które nazywane były wówczas kierunkami (niektóre z nich dzieliły się na specjalizacje). Z istniejących siedmiu kierunków studiów na Wydziale Teologicznym (apologetycznego, biblijnego, dogmatycznego, moralnego, historycznego, katechetycznego i teologii ogólnej) najbardziej rozbudowany został kierunek katechetyczny. Obok katedry katechetyki z zakładami katechetyki i pedagogiki włączono doń katedrę homiletyki, dając mu nową nazwę: kierunek teologii praktycznej. Powstały w nim specjalizacje: katechetyczna, homiletyczna, liturgiczna, misjologiczna, muzyki kościelnej i socjologii religii. Z kierunku historii Kościoła wydzielono, jako osobne kierunki studiów, historię sztuki kościelnej oraz archeologii chrześcijańskiej³⁹.

Ważniejszą innowacją było utworzenie na Wydziale Teologicznym w roku akademickim 1969/70 Zaocznego Studium Teologii Ogólnej, a w 1970 r., z inicjatywy ówczesnego prorektora ks. prof. dr. Jana Stępnia, Zaocznego Studium Biblijno-Pastoralnego.

Studia zaoczne teologii zorganizowano również w Punktach Konsultacyjnych w Gorzowie Wielkopolskim (od r. 1973), Katowicach (od 1973 r.), Płocku (od 1973 r.), Szczecinie (od 1974 r.), Suwałkach (od 1979 r.), Łodzi (od 1988 r.), Gdyni (od 1989 r.; po nowym podziale diecezji w 1992 r. przeniesiono ten punkt do Tczewa).

W Punktach Konsultacyjnych studiowali początkowo tylko księża, później także świeccy. Punkty umożliwiały księżom pracującym w duszpasterstwie zdobywanie i pogłębianie specjalizacji w zakresie nauk teologicznych i praktyki pastoralnej, zwłaszcza w dziedzi-

---

³⁹ H.E. Wyczawski, dz. cyt., s. 27 n.

nie biblistyki, katechetyki, homiletyki i liturgiki. Uwieńczeniem studiów było uzyskanie dyplomu magistra teologii. W roku akademickim 1975/76 w Gorzowie Wielkopolskim studiowało około 130 księży, w Katowicach około 120, w Płocku ok. 50, w Szczecinie ok. 70. Zajęcia we wszystkich Punktach Konsultacyjnych prowadzone były przez około 50 pracowników naukowych, którzy systematycznie dojeżdżali z wykładami, ćwiczeniami, prowadzili też seminaria naukowe. Odpowiedzialnym za zorganizowanie studiów zaocznych i realizację ich programu był ks. prof. Józef M y ś k ó w, prodziekan Wydziału Teologicznego⁴⁰.

Z dniem 1 października 1982 r., zarządzeniem rektora, uruchomiony został na Wydziale Teologicznym kierunek teologii apostołatu. Studia miały być prowadzone w trybie zaocznym dla osób o ukończonych podstawowych studiach teologicznych, miały się odbywać w salach udostępnionych przez Księży Pallotyńów w Ołtarzewie. Nieco później dla tych studiów zaczęto używać nazwy Instytut Teologii Apostołstwa św. Wincentego Pallottiego.

W 1975 r. na Wydziale Teologicznym powstał samodzielny Zakład Teologii Praktycznej, ukierunkowany na problematykę małżeństwa i rodziny. Jego założycielem był bp Kazimierz M a j d a ń s k i. W 1980 r. nastąpiło przekształcenie Zakładu w Instytut Studiów nad Rodziną. Zakład od początku, obok studiów stacjonarnych, prowadził studia zaoczne dla księży, a od 1978 r. również odrębne dla sióstr zakonnych. W 1979 r. zorganizowano Punkt Konsultacyjny w Szczecinie dla księży z Pomorza Zachodniego. W 1982 r. otwarto studia zaoczne dla świeckich. W 1987 r. Instytut wyodrębniono z Wydziału Teologicznego i ustanowiono jednostką pozawydziałową, samodzielną, działającą na prawach wydziału.

W 1987 r. doszło do jeszcze jednej bardzo ważnej innowacji. Na podstawie zarządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 16 czerwca 1987 r. z Wydziału Teologicznego wyodrębniony został nowy Wydział Kościelnych Nauk Historycznych i Społecznych. Na nowy wydział, obok historii sztuki sakralnej, archeologii chrześcijańskiej, muzykologii kościelnej, chrześcijańskich nauk społecznych, socjologii religii, przeniesiono niestety także historię Kościoła i patrologię.

Struktura wydziału zmieniała się także w ostatnim dziesięcioleciu istnienia ATK. W 1990 r. powstała specjalność: teologia duchowo-

⁴⁰ J. Mandziuk, dz. cyt., s. 35.

ści. Od 1 października 1992 r. rozpoczęto kształcenie na nowej specjalności: teologia środków społecznego przekazu. Od samego początku cieszyła się dużym powodzeniem, gdyż w potocznym odbiorze kształciła ona dziennikarzy katolickich. W 1993 r. powołano trzyletnie Kolegium Teologiczno-Katechetyczne, przygotowujące nauczycieli religii w szkole podstawowej (w 2002 r. zakończyło swoją działalność). W 1994 r. utworzono na Wydziale Teologicznym Instytut ds. Dialogu Katolicko-Judaistycznego. O powołanie tego Instytutu zabiegał abp Henryk Muszyński, przewodniczący Komisji ds. Dialogu z Judaizmem, były dziekan Wydziału Teologicznego. Jego dyrektorem został ks. dr Waldemar Chrostowski. Od roku akademickiego 1996/97 zaistniała nowa specjalność: teologia pastoralna. Od listopada 1997 r. rozpoczęło działalność zaoczne Studium Akcji Katolickiej, będące odpowiedzią na aktualne potrzeby Kościoła (z braku chętnych zajęcia zawieszono od 2001 r.). W roku akademickim 1997/98 na Wydziale Teologicznym otwarte zostało Studium Doktoranckie.

Kierownictwo Instytutu Studiów nad Rodziną zabiegało o utworzenie kierunku studiów: nauki o rodzinie. Dość długie starania zakończyły się sukcesem i powołaniem do życia tego kierunku przez Radę Główną Szkolnictwa Wyższego. W 1995 r. Instytut Studiów nad Rodziną otrzymał prawo do prowadzenia studiów magisterskich na tym kierunku.

5. Osiągnięcia i zasługi Wydziału Teologicznego ATK dla Kościoła i polskiej kultury

Akademia Teologii Katolickiej istniała 45 lat. Ma wielkie zasługi dla Kościoła, Ojczyzny, rozwoju teologii i kultury polskiej. Dzięki istnieniu Akademii wiele tysięcy osób zdobyło wykształcenie. W znacznej części były to osoby duchowne, księża i siostry zakonne.

W ATK na Wydziale Teologicznym 4853 osoby uzyskały magisterium. Licencjatów kościelnych było 762. Przeprowadzono 313 przewodów doktorskich, dokonano 92 nostryfikacji doktoratów. Habilitacji było 89.

Na wniosek Wydziału Teologicznego doktorat honoris causa uzyskały następujące osoby: ks. prof. Josef Georg Ziegler (1983), br. Roger Schultz (1986), ks. prof. Edouard Bone (1989), ks. prof. Lothar Ullrich (1990), ks. prof. Norbert Höslinger, ks. kard.

Franciszek Macharski (1992), o. Hans Waldenfels S.I. (1993), ks. kard. Josef Tomko (1994), senator Alicja Grzeškowiak (1995), ks. prof. Gabriel Adrian (1996).

Dzięki licznym Punktom Konsultacyjnym wykształcenie i dyplom magistra teologii mogły uzyskać osoby mieszkające w różnych regionach Polski. Najpierw byli to księża, którzy ukończyli seminarium duchowne bez dyplomu magisterskiego, a następnie osoby świeckie, pracujące najczęściej w katechizacji.

W latach dziewięćdziesiątych ATK umożliwiła uzyskanie dyplomu magistra teologii również licznym alumnom seminariów duchownych. Nie było formalnych umów pomiędzy ATK i seminariami duchownymi, lecz na prośbę biskupa diecezjalnego rektor ATK wyrażał zgodę na wpisanie alumnów na listę studentów Wydziału Teologicznego ATK⁴¹. Początkowo wpisywani byli wszyscy alumni, później – wskutek interwencji Ministerstwa – tylko alumni piątego i szóstego roku. Od roku akademickiego 1993/94 studentami ATK zostali alumni seminariów duchownych w Elblągu i Łomży; od 1994/95 alumni seminariów w Łodzi, Gdańsku, Białymstoku, salezjanów w Łądzie; od 1995/96 seminarium w Toruniu; od 1997/98 seminarium salezjanów w Łodzi. Alumni otrzymywali indeks ATK, do którego wpisywane były zajęcia dydaktyczne z seminariów duchownych (listę przedmiotów i profesorów wpisywanych do indeksu ustalał rektor seminarium z pełnomocnikiem rektora ATK ds. studiów zaocznych, którym był ks. prof. dr hab. Lucjan Bałter, a zatwierdzała Rada Wydziału Teologicznego ATK). Do kompetencji Rady Wydziału Teologicznego należało zatwierdzanie tematów prac magisterskich. Prace magisterskie były recenzowane przez pracowników naukowo-dydaktycznych ATK. Egzamin magisterski odbywał się w Warszawie. Liczba alumnów seminariów duchownych studiujących w ATK sięgała w niektórych latach akademickich 300 osób.

---

41 Ks. rektor Jan Łach wyraził taką zgodę pismami z: 1 września 1993 dla Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Elbląskiej; 23 września 1993 r. dla Wyższego Seminarium Duchownego w Łomży; 28 stycznia 1994 r. dla Wyższego Seminarium Duchownego Archidiecezji Łódzkiej; 28 lutego 1994 r. dla Gdańskiego Seminarium Duchownego; 14 marca 1994 r. dla Wyższego Seminarium Duchownego w Białymstoku; 29 marca 1994 r. dla Wyższego Seminarium Duchownego Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie. Pełnomocnik rektora ds. studiów zaocznych, ks. prof. dr hab. Lucjan Bałter informował o takiej możliwości biskupa toruńskiego w odniesieniu do alumnów Wyższego Seminarium Duchownego w Toruniu pismem z 17 lipca 1995 r.; ks. rektor Roman Bartnicki wyraził zgodę na przyjęcie na studia w ATK alumnów Wyższego Seminarium Duchownego Towarzystwa Salezjańskiego Warszawskiej Prowincji św. Stanisława Kostki w Łodzi pismem z dnia 7 lutego 1997 r.

W latach dziewięćdziesiątych, w związku z wprowadzeniem do szkół religii, zaistniała potrzeba zdobycia tytułów zawodowych (zawodowego licencjatu lub magisterium teologii) przez osoby, które miały uczyć w szkołach religii. W diecezjach zaczęły powstawać kolegia teologiczne, które zawierały umowę o współpracy z ATK. Najpierw, dekretem z 8 września 1993 r., biskup płocki Zygmunt Kamiński erygował Kolegium Teologiczne Diecezji Płockiej z siedzibą w Płocku, dodając w dekrete, że jego pełna nazwa brzmi: Akademia Teologii Katolickiej. Kolegium Teologiczne Diecezji Płockiej.

W 1994 r. zawarte zostały umowy o współpracy ATK z Kolegium Teologicznym Diecezji Łowickiej w Łowiczu (1 października 1994), z Gdańskim Archidiecezjalnym Kolegium Teologicznym w Gdyni (9 listopada 1994), z Diecezjalnym Kolegium Teologicznym w Łomży, a w 1995 r. z Kolegium Teologicznym w Łodzi (16 sierpnia 1995) i z Kolegium Teologicznym Diecezji Toruńskiej w Toruniu (18 września 1995). Na podstawie umowy ATK zobowiązywała się do opieki naukowo-dydaktycznej nad kolegiami, która polegała na tym, że delegat rektora ATK miał przewodniczyć Komisji egzaminującej kandydatów na studia w Kolegium oraz Komisji przeprowadzającej egzamin dyplomowy. Wydział Teologiczny ATK co roku zatwierdzał wykaz wykładowców Kolegium i przedmioty przez nich wykładane. Absolwenci otrzymywali dyplom ukończenia Kolegium, natomiast Wydział Teologiczny ATK wystawiał im zaświadczenia o ukończeniu kursu dydaktycznego (chodziło o przygotowanie pedagogiczne, wymagane przez MEN od nauczycieli). ATK zapewniała absolwentom kolegiów możliwość kontynuowania studiów w Warszawie w ramach studiów zaocznych, przyjmując ich na czwarty rok teologii ogólnej z programem dostosowanym do absolwentów Kolegium.

Dzięki istnieniu ATK mogły być przeprowadzane przewody habilitacyjne na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Ustawa o szkolnictwie wyższym z 1958 r. żądała, aby w przewodach habilitacyjnych uczestniczył przynajmniej jeden recenzent spoza uczelni.

Obok działalności ściśle naukowej Akademia prowadziła też działalność formacyjną, skierowaną do duchowieństwa, w duchu II Soboru Watykańskiego. Temu celowi służyły, organizowane od 1967 r., wrześniowe kursy homiletyczno-katechetyczno-liturgiczne, z których materiały były drukowane w specjalnych publikacjach. Uczestniczyło w nich zazwyczaj kilkuset księży z całej Polski. Wykłady koncentrowały się najpierw na zagadnieniach związanych z aktualizacją misji Chrystusa w Jego słowie, a w następnych latach poświęcone były

wprowadzaniu w życie odnowionych obrzędów poszczególnych sakramentów świętych, np. w 1978 r. ponad 500 uczestników z całej Polski miało możliwość zapoznania się z istotnymi treściami odnowionych obrzędów pogrzebowych. Kursy te były prowadzone aż do 1989 roku. Specjalizacja misjologii zorganizowała w maju 1971 r. pierwszy naukowy Kurs Misyjny dla wyjeżdżających do pracy misyjnej lub polonijnej⁴²; kursy te były organizowane przez kilkanaście lat.

W latach osiemdziesiątych ATK prowadziła wykłady otwarte w kościołach Warszawy: w kościele pod wezwaniem Wszystkich Świętych przy placu Grzybowskim oraz w kościele garnizonowym przy ul. Długiej. Służyły one pogłębianiu świadomości religijnej wiernych i podejmowały różne zagadnienia z zakresu teologii i nauk kościelnych. W latach 1991-1995 w budynku ATK bp prof. Bohdan Bejze zorganizował wykłady otwarte z filozofii Boga i religii. Uczestniczyli w nich pracownicy naukowcy i studenci wyższych uczelni, a także publicyści i dziennikarze. Teksty tych wykładów zostały opublikowane w książce pt. „Wobec Boga i moralności”.

Jak każda uczelnia, również ATK organizowała liczne sympozja naukowe: ogólnouczelniane, wydziałowe bądź organizowane przez specjalności albo katedry. Brali w nich udział przede wszystkim pracownicy naukowo-dydaktyczni i studenci ATK, ale zapraszani byli także przedstawiciele innych środowisk naukowych i kościelnych. Sympozja lat osiemdziesiątych można podzielić na kilka grup: sympozja dotyczące różnych rocznic, dotyczące aktualnych wydarzeń w Kościele polskim, sympozja dedykowane postaciom historycznym, sympozja poświęcone profesorom ATK⁴³.

Wielką popularnością cieszyły się organizowane od 1989 r. cykliczne, coroczne sympozja pt. „Kościół a Żydzi i judaizm”; brali w nich udział także przedstawiciele judaizmu, w tym rabini z Polski i zagranicy. W latach dziewięćdziesiątych organizowano też sympozja międzyuczelniane, np. we współpracy z ChAT-em nt. „Dzień Pański w Kościołach”, razem z KUL-em nt. „Sekty a wychowanie chrześcijańskie”.

Ważnym było sympozjum ogólnouczelniane *Dwudziestolecie Pontyfikatu Jego Świątobliwości Jana Pawła II*, zorganizowane przez Wydział Teologiczny w dniu 16 listopada 1998 r. Referaty na nim wygło-

⁴² J. Mandziuk, dz. cyt., s. 29 n.

⁴³ Tamże, s. 51-53.

szone zostały wydrukowane w książce *20lecie Pontyfikatu Jana Pawła II. Sympozjum ogólnouczeniiane w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie 16 listopada 1998 roku*, red. J. Krasieński, Wydawnictwo UKSW, Warszawa 2000.

ATK ma ogromne osiągnięcia w dziedzinie wydawniczej. Wydział Teologiczny od 1963 r. wydaje półrocznik „*Studia Theologica Varsaviensia*”. Instytut Dialogu Katolicko-Judaistycznego wydaje od 1996 r. biuletyn „*Maqom*”. Instytut Studiów nad Rodziną wydaje od 1997 r. półrocznik „*Studia nad Rodziną*”.

ATK wydała bardzo dużo książek, zwłaszcza rozpraw naukowych, w tym również prace promocyjne (doktorskie, habilitacyjne), serie wydawnicze, skrypty, publikacje bibliograficzne. W serii związanej z „*Collectanea Theologica*” opublikowano liczne dzieła o profilu duszpasterskim oraz opracowania hagiograficzne.

III. WYDZIAŁ TEOLOGICZNY NA UNIWERSYTECIE KARDYNAŁA STEFANA WYSZYŃSKIEGO

1. Stan prawny

Ustawą z dnia 3 września 1999 r. (Dz. U. Nr 79, poz. 884) utworzony został Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Zgodnie z ustawą *Uniwersytet tworzy się z Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie* (art. 3.); *Nadzór nad Uniwersytetem sprawuje minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego* (art. 4. p. 1.); *„Uniwersytet pozostaje ponadto pod nadzorem władz Kościoła katolickiego w zakresie określonym przez umowę między Konferencją Episkopatu Polski a Rządem Rzeczypospolitej Polskiej oraz statut uczelni* (art. 4. p. 2).

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie jest uczelnią państwową (art. 1. p. 3 ustawy). Kongregacja Wychowania Katolickiego dekretem z 28 września 1999 r. działające dotąd w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, kanonicznie zatwierdzone: Wydział Świętej Teologii (wraz z Instytutem Studiów nad Rodziną), Wydział Prawa Kanonicznego, Wydział Filozofii Chrześcijańskiej, kanonicznie erygowała zezwalając na włączenie ich do Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Wymienionym trzem wydziałom, jako wydziałom kościelnym, dekret przyznawał prawa

i przywileje zgodne z prawodawstwem kanonicznym, zwłaszcza prawo nadawania stopni akademickich. Arcybiskup warszawski został ustanowiony wielkim kanclerzem tych trzech wydziałów. W dniu 29 września 1999 r. zawarta została umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Konferencją Episkopatu Polski, działającą z upoważnienia udzielonego jej przez Stolicę Apostolską, w sprawie statusu prawnego wydziałów nauk kościelnych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Umowę podpisali: w imieniu Konferencji Episkopatu Polski – Kardynał Józef Glemp, Przewodniczący Konferencji, Arcybiskup Metropolita Warszawski, w imieniu Rządu Rzeczypospolitej Polskiej – Mirosław Handke, Minister Edukacji Narodowej.

Zgodnie z umową wydziały nauk kościelnych w swojej działalności naukowo-dydaktycznej rządzą się przepisami obowiązującymi państwowe szkolnictwo wyższe, statutem Uniwersytetu oraz przepisami kościelnymi, zawartymi w dokumentach Kościoła, głównie w Konstytucji Apostolskiej Jana Pawła II *'Sapientia christiana'* z dnia 15 kwietnia 1979 r. i w załączonych do tego dokumentu *'Ordinationes'* oraz w Kodeksie Prawa Kanonicznego z dnia 25 stycznia 1983 r. (& 1). Zgodnie z § 6 umowy 1. *Studia na Wydziale Teologicznym obejmują studia magisterskie (ogólne studium teologii według dwóch odrębnych programów: A – dla kandydatów do kapłaństwa, B – dla świeckich) oraz studia doktoranckie (dwuletnie studia licencjackie – ad licentiam i studia roczne – ad lauream), zgodnie z przepisami kościelnymi, o których mowa w § 1, z zachowaniem wymagań określonych w przepisach obowiązujących państwowe szkolnictwo wyższe.* 2. *Na Wydziale Teologicznym prowadzi się ponadto studia zawodowe i kursy specjalne.* 3. *Wydział Teologiczny zapewnia możliwość odbywania magisterskich studiów teologicznych w ośrodkach, z którymi Akademia Teologii Katolickiej w Warszawie była związana umowami afiliacyjnymi.*

Warto w tym miejscu wspomnieć, że preambuły wszystkich statutów UKSW (uchwalonych w latach 2001, 2006 i 2008) odwołują się do faktu, że Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie został powołany do życia na bazie Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, będącej uczelnią państwową i katolicką, działającą w latach 1954-1999, utworzoną z Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Warszawskiego. Po tym przypomnieniu następuje stwierdzenie, że *Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie podejmuje to bogate dziedzictwo Akademii Teologii Katolickiej.*

Zgodnie ze statutem ze względu na swój charakter Uniwersytet cieszy się szczególną troską Kościoła katolickiego (§ 3 statutu z 2001 r.)

Wielki Kanclerz reprezentuje Stolicę Apostolską wobec wydziałów nauk kościelnych w Uniwersytecie, całego Uniwersytetu i ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego (§ 4 p. 4 statutu z 2001 r.). Arcybiskup warszawski pełni ważną funkcję także wobec wydziałów niekościelnych i jest kimś znacznie ważniejszym niż Wielki Kanclerz w sensie moralnym. Gdy do Ministerstwa Edukacji Narodowej przesłany został do zatwierdzenia tekst statutu uchwalonego przez Senat UKSW w dniu 28 września 2000 r., Ministerstwo zwróciło uwagę na to, że statut powinien otrzymać akceptację Wielkiego Kanclerza⁴⁴. Zgodnie z ostatnim paragrafem wszystkich trzech statutów *Zmiany w statucie przyjęte przez senat w odniesieniu do wydziałów nauk kościelnych wymagają zatwierdzenia przez Wielkiego Kanclerza i Kongregację Wychowania Katolickiego.*

Dekretem z dnia 20 września 2001 r. Kongregacja Wychowania Katolickiego zatwierdziła na pięć lat przedstawiony jej Regulamin – Statut wydziałów nauk kościelnych w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Po pięciu latach zatwierdzenie zostało przedłużone.

2. Przekształcenia struktury

W momencie powstania Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego do struktury Wydziału Teologicznego powrócił Instytut Studiów nad Rodziną. W 1980 r. utworzony został jako instytut wydziałowy. W 1987 r. wyodrębniony został z Wydziału Teologicznego i stał się jednostką pozawydziałową, samodzielną, działającą na prawach wydziału.

W dniu 28 września 1999 r. Senat ATK podjął uchwałę nr 8 w sprawie przekształcenia struktury organizacyjnej Uczelni, w skład której miało wchodzić sześć wydziałów: Wydział Teologiczny z dwoma instytutami: Instytutem Teologii i Instytutem Studiów nad Rodziną, Wydział Prawa Kanonicznego, Wydział Filozofii Chrześcijańskiej, Wydział Nauk Historycznych i Społecznych, Wydział Prawa, Wydział Nauk Humanistycznych. Zarządzenie Ministra Eduka-

---

⁴⁴ Pismo MEN Nr DSW -2-0141-48/AM/01 z 20 marca 2001 do Rektora Uniwersytetu.

cji Narodowej Nr 24 z dnia 29 września 1999 r.⁴⁵ wprowadziło zmiany w strukturze organizacyjnej Akademii Teologii Katolickiej dotyczące wydziałów, zgodnie z uchwałą Senatu ATK z 28.09.1999 r., natomiast określenie struktury organizacyjnej wydziałów pozostawiło statutowi uczelni.

Senat UKSW w dniu 16 grudnia 1999 r. podjął uchwałę o utworzeniu z dniem 1 października 2000 r. zamiejscowego Wydziału Teologicznego w Radomiu z kierunkiem: teologia. Nowy wydział został utworzony zarządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 czerwca 2000 r. jako zamiejscowa jednostka organizacyjna o nazwie „Wydział Teologiczny w Radomiu”. Niezwykle uroczysty charakter miała pierwsza inauguracja na Wydziale Teologicznym w Radomiu w dniu 8 listopada 2000 r. i wydawało się, że wydział ten ma szansę na rozwój.

Inicjatywa utworzenia Wydziału Teologicznego w Radomiu wyszła od Biskupa Radomskiego, Jana Chrapka. Obserwując duże bezrobocie w swojej diecezji i regionie, chciał stworzyć dla młodzieży możliwości zdobycia wykształcenia, a w przyszłości godziwej pracy. W pierwszych tygodniach pełnienia urzędu biskupa diecezjalnego zwrócił się w tej sprawie do rektora UKSW. Pragnął, aby w Radomiu powstała filia UKSW z dwoma wydziałami: teologicznym i humanistycznym. Pisma w tej sprawie do rektora UKSW Bp Jan Chrapka złożył w dniu 25 października 1999 r., a 28 października tegoż roku podobne pismo złożył Prezydent Miasta Radomia, mgr Adam Włodarczyk. Nie udało się w krótkim czasie znaleźć kadry pracowników samodzielnych dla wydziału humanistycznego, dlatego Senat UKSW 16 grudnia 1999 r. podjął uchwałę tylko w sprawie powołania Wydziału Teologicznego.

Rektor UKSW był zdania, że równoległe do procedury państwowej należy wdrożyć starania o kościelne powołanie wydziału. Biskup Chrapka uważał, że najpierw trzeba uzyskać zgodę władz państwowych, by następnie prosić Kongregację o erekcję kanoniczną. Dopiero 8 lipca 2000 r. Biskup Chrapka złożył w Kongregacji Wychowania Katolickiego prośbę o erygowanie w Radomiu Zamiejscowego

⁴⁵ Zarządzenie Nr 24 Ministra Edukacji Narodowej z 29 września 1999 r. wprowadzające zmiany w strukturze organizacyjnej ATK odwołuje się do struktury ATK określonej zarządzeniem Ministra Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 października 1954 r. w sprawie wydziałów i katedr w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie wraz z późniejszymi zmianami (Dz.Urz. MSzW i CKK z 1954 r. Nr 15, poz. 98 i 110, z 1957 r. Nr 5, poz. 28, z 1963 r. Nr 7, poz. 54, Dz.Urz. MNSzWTT z 1975 r. Nr 8, poz. 43, z 1980 r. Nr 10, poz. 39, Dz.Urz. MNSzW z 1987 r. Nr 5, poz. 22, Dz.Urz. MEN z 1988 r. Nr 5, poz. 34 oraz z 1999 r. Nr 1, poz. 3).

Wydziału Teologicznego, załączając listę profesorów oraz popierające tę sprawę pisma Księdza Prymasa Józefa Glempa i ks. Romana Bartnickiego, rektora UKSW. Biskup Chrapiek wysyłał następne pisma do Kongregacji: 14 lipca 2000 r., 19 marca 2001 r., 8 czerwca 2001 r., załączając także dokumentację. Kardynał Józef Glemp, Wielki Kanclerz UKSW wystosował po raz drugi swoje poparcie pismem z dnia 15 lipca 2000 r.

Kongregacja Wychowania Katolickiego odpowiedziała pismem z dnia 8 sierpnia 2001 r. skierowanym do Biskupa Jana Chrapka, podpisanym przez Kardynała Zenona Grocholewskiego, Prefekta Kongregacji i Giuseppe Baldanza, podsekretarza. Kopię pisma wraz z załącznikami Kongregacja wysłała także rektorowi UKSW. Pismo zwracało uwagę na to, że pojęcie „eksterytorialności” używane w odniesieniu do centrum studiów teologicznych w Radomiu nie odpowiada normom odnoszącym się do wydziałów kościelnych. Pismo przypominało, że zgodnie z art. 61 Konstytucji apostolskiej *Sapientia Christiana* Kongregacja Wychowania Katolickiego tylko wtedy dokona erekcji lub zatwierdzi nowy uniwersytet lub wydział, gdy spełnione będą wszystkie konieczne warunki, m.in. dostarczona opinia Konferencji Biskupów. Stwierdzono też, że prośba o erekcję wydziału powinna zawierać obszerną dokumentację, zgodnie z pismem Kongregacji do Kardynała Józefa Glempa z 9 września 1999 r.. Stwierdziwszy, że te warunki nie są spełnione w aktualnej sytuacji centrum studiów w Radomiu, Kongregacja zakomunikowała Księdzu Biskupowi, że nie może uznać Wydziału Teologicznego w Radomiu za wydział kanonicznie erygowany lub zatwierdzony przez Stolicę Apostolską.

Późniejsze rozmowy kolejnego Biskupa Radomskiego, Zygmunta Zimowskiego oraz władz UKSW z Kongregacją również nie przyniosły oczekiwanego rezultatu. W tej sytuacji Senat UKSW uchwałą z dnia 20 marca 2003 r. przekształcił Wydział Teologiczny w Radomiu w zamiejscowy ośrodek dydaktyczny – „Instytut Teologiczny w Radomiu” i włączył go do Wydziału Teologicznego. Senat postanowił też, że Instytut Teologiczny w Radomiu, zachowuje reprezentację w Senacie przysługującą wydziałom (3 osoby). Ta decyzja Senatu respektowana jest do dzisiaj w kolejnych statutach UKSW. Zasady funkcjonowania Instytutu Teologicznego w Radomiu unormowane zostały decyzją Rektora UKSW z 1 kwietnia 2004 r. W sprawach wewnątrzuczelnianych Instytut zachował wiele uprawnień wydziału, m.in. dyrektor Instytutu sprawy kadrowe załatwia bezpośrednio

nio z rektorem UKSW, chociaż muszą one otrzymać akceptację Rady Wydziału.

W dniu 23 listopada 2000 r. Senat UKSW podjął uchwałę o utworzeniu na Wydziale Teologicznym w Radomiu: Podyplomowego Studium w zakresie Wychowania do Życia w Rodzinie (z dniem 1.10.2000 r.) oraz Podyplomowego Studium Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji (z dniem 15.02.2001 r.). Podyplomowe Studium w zakresie Wychowania do Życia w Rodzinie kształciło słuchaczy w latach 2000-2002 (jeden nabór), ma być wznowione w roku akademickim 2008/2009. Podyplomowe Studium Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji kształci bez żadnych przerw do chwili obecnej.

Uchwałą Senatu z 15 lutego 2001 r. utworzone zostało Centrum Doksztalcania i Doskonalenia Nauczycieli przy Wydziale Teologicznym w Radomiu. Miało ono wspierać rozwój studiów podyplomowych poprzez kształcenie ustawiczne nauczycieli.

Uchwałą Senatu z 21 czerwca 2001 r. utworzone zostały z dniem 1 października 2001 r. międzywydziałowe Podyplomowe Studia w zakresie Organizacji i Zarządzania w Ochronie Zdrowia. Powołane zostały na wniosek Rady Wydziału Teologicznego w Radomiu.

Również 21 czerwca 2001 r. Senat utworzył z dniem 1 października 2001 r., na wniosek Rady Wydziału Teologicznego, Podyplomowe Studium Dziennikarstwa.

W związku z powstaniem Wydziału Teologicznego na Uniwersytecie Śląskim zniesiony został punkt konsultacyjny Wydziału Teologicznego UKSW w Katowicach. Nastąpiło to uchwałą Senatu z dnia 6 grudnia 2001 r.

Uchwałą z dnia 29 maja 2002 r. Senat wyraził zgodę na utworzenie na Wydziale Teologicznym Instytutu Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa; został utworzony zarządzeniem Rektora UKSW z dnia 6 czerwca 2002 r. Powstał z istniejącej do tego czasu Sekcji Teologii Środków Społecznego Przekazu.

26 czerwca 2003 r. Senat UKSW uchwalił zniesienie punktu konsultacyjnego w Szczecinie. Na tym samym posiedzeniu Senat uchwalił utworzenie Podyplomowych Studiów Filozoficznych w punkcie konsultacyjnym UKSW w Płocku.

Zarządzeniem Rektora UKSW z 30 września 2003 r. utworzony został Zakład Duchowości Europejskiej przy Katedrze Życia Duchowego.

Zarządzeniem Rektora UKSW z 24 października 2003 r. Instytut Dialogu Katolicko – Judaistycznego przekształcony został w Zakład Dialogu Katolicko–Judaistycznego.

Również 24 października 2003 r. Rektor UKSW wydał zarządzenie, którym do czteroletnich studiów doktoranckich Wydziału Teologicznego włączył cykl licencjacki – licencjat kościelny oraz rok doktorancki (studia dzienne i zaoczne). Oznaczało to ważną reformę studiów. Od lat osiemdziesiątych XX wieku studenci piątego roku teologii albo poprzestawali na studiach magisterskich (mieli wówczas 10 godzin zajęć tygodniowo) albo rozpoczynali dwuletni kurs licencjacki i wówczas obowiązywało ich 20 godzin tygodniowo zajęć. Zarządzenie likwidowało tę możliwość. Odtąd układ studiów stał się bardziej przejrzysty. Po pięcioletnich studiach magisterskich (lub sześcioletnich w seminarium duchownym) student ma możliwość zapisania się na czteroletnie studia doktoranckie, w czasie których zalicza najpierw dwuletni kurs specjalistyczny prowadzący do uzyskania licencjatu kościelnego.

Uchwałą Senatu z dnia 18 grudnia 2003 r. utworzone zostało Podyplomowe Studium Teologii działające w systemie zaocznym.

Uchwałą Senatu z 20 maja 2004 r. utworzone zostały studia podyplomowe: 1) w zakresie teologii praktycznej, prowadzone przez Wydział Teologiczny UKSW w punkcie konsultacyjnym w Łodzi, 2) w zakresie poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego dla rodziców, nauczycieli i duchownych, prowadzone przez Wydział Teologiczny UKSW w punkcie konsultacyjnym w Płocku. Studia w Płocku nie zostały jednak uruchomione ze względu na małą liczbę kandydatów.

Uchwałą Senatu z 23 września 2004 r. utworzony został zamiejscowy ośrodek dydaktyczny w Gdyni. W ten sposób uregulowana została niepewna sytuacja prawna działającego w Gdyni od 1989 r. punktu konsultacyjnego. Od 1 października 2004 r. istnieje on jako zamiejscowy ośrodek dydaktyczny.

Ważną innowacją było powołanie Sekcji Teologii Kultury. Za zgodą Senatu z 20 stycznia 2005 r. powołana została przez Rektora UKSW zarządzeniem z 7 lutego 2005 r. i rozpoczęła działalność z dniem 1 października 2005 r. Decyzją Rektora UKSW z dniem 1 września 2008 r. sekcja zostaje przekształcona w Instytut Wiedzy o Kulturze.

Z dniem 1 października 2007 r. zaistniało na Wydziale Teologicznym Podyplomowe Studium Misjologii, powołane przez Senat UKSW. W styczniu 2008 r. Senat powołał Centrum Dialogu Między-

kulturowego jako jednostkę ogólnouczeniową, utworzoną z inspiracji Sekcji Misjologii Wydziału Teologicznego.

Na wniosek Instytutu Teologicznego w Radomiu w dniu 27 marca 2008 r. Senat powołał Centrum Myśli Benedykta XVI, które ma działać w ramach Instytutu Teologicznego w Radomiu. Ma wykonywać zadania naukowo-badawcze oraz edukacyjno-formacyjne dotyczące Osoby i działalności kard. J. Ratzingera/Benedykta XVI, m.in. ma prowadzić studia podyplomowe z teologii dla duchowieństwa i świeckich oraz studia licencjacko-doktoranckie.

26 czerwca 2008 r. Senat UKSW wyraził zgodę na utworzenie Katedry Teologii Życia Społecznego.

Na koniec tego paragrafu trzeba wspomnieć jeszcze uchwały Senatu dotyczące przyszłości. Na posiedzeniu w dniu 24 kwietnia 2008 r. Senat podjął uchwałę o wszczęciu procedury utworzenia Wydziału Nauk o Rodzinie. Teraz trzeba uzyskać zgodę Kongregacji Wychowania Katolickiego, gdyż ma on być utworzony z Instytutu Studiów nad Rodziną, który jest częścią Wydziału Teologicznego. Byłby to następny wydział kościelny w UKSW. Na tym samym posiedzeniu Senat powołał studia podyplomowe w Instytucie Studiów nad Rodziną: Instytucje demokratyczne i zarządzanie bezpieczeństwem. Kształcenie zacznie się 1 października 2008 r.

Na posiedzeniu w dniu 29 maja 2008 r. Senat wyraził zgodę na powołanie na Wydziale Teologicznym nowej specjalności: turystyka krajów biblijnych. Ta specjalność rozpocznie swoją działalność od 1 października 2009 r.

3. Wspieranie kościelnych ośrodków naukowych

UKSW nadal pełni służebną rolę wobec Kościoła katolickiego. Szczególne zasługi w tym względzie ma Wydział Teologiczny.

Opierając się na § 7, 2 Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Konferencją Episkopatu Polski z dnia 1 lipca 1999 r. (Dz. U. Nr 63, póź. 727) podpisane zostały umowy o współpracy między Uniwersytetem Kardynała Stefana Wyszyńskiego a kilkoma seminariami duchownymi. Na mocy umowy z 17 maja 2000 r. z dniem 1 września 2000 r. wszyscy studenci Wyższego Seminarium Duchownego w Płocku stali się studentami UKSW. Z datą 10 grudnia 2001 r. złożony został wniosek do Kongregacji Wychowania Katolickiego o afiliację tego Seminarium do Wydziału Teologicznego.

go UKSW. Rektorzy kilku innych seminariów duchownych złożyli do rektora UKSW prośbę o zawarcie umów o współpracy. Po wyrażeniu aprobaty przez Wielkiego Kanclerza, prymasa Józefa Glempa (18 czerwca 2001 r.), w dniu 25 czerwca 2001 r. podpisane zostały umowy pomiędzy UKSW a seminariami duchownymi, na podstawie których studentami UKSW stali się: wszyscy alumni Wyższego Seminarium Duchownego oo. Franciszkanów w Łodzi-Łagiewnikach, alumni lat III-VI Archidiecezjalnego Wyższego Seminarium Duchownego w Białymstoku, Wyższego Seminarium Duchownego Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego w Ołtarzewie oraz Wyższego Seminarium Duchownego Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie; alumni lat V-VI Gdańskiego Seminarium Duchownego, Wyższego Seminarium Duchownego w Łomży, Wyższego Seminarium Duchownego w Łodzi, Wyższego Seminarium Duchownego Towarzystwa Salezjańskiego w Łodzi. 30 października 2001 r. podpisana została na jeden rok umowa z Wyższym Seminarium Duchownym w Toruniu, mocą której alumni VI roku stali się studentami naszego Uniwersytetu. W tym przypadku chodziło o umożliwienie dokończenia studiów klerykom, którzy już byli studentami UKSW; następne roczniki miały możliwość studiowania na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. W ten sposób alumni dziewięciu seminariów duchownych mają indeksy UKSW i uzyskują w Uniwersytecie magisterium teologii. Zasady studiowania są analogiczne do zasad ustalonych w latach dziewięćdziesiątych w ATK.

Nadal istniała potrzeba obejmowania opieką naukowo-dydaktyczną diecezjalnych kolegiów teologicznych. W dniu 9 września 2000 r. podpisana została umowa o współpracy Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego z Instytutem Teologicznym Diecezji Kaliskiej, na zasadach identycznych z wcześniejszymi umowami ATK z kolegiami teologicznymi. We wrześniu 2000 r. podpisana została podobna umowa o współpracy Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego z Archidiecezjalnym Kolegium Katechetycznym w Gnieźnie.

W dniu 15 marca 2001 r. Senat UKSW podjął uchwałę o utworzeniu na Wydziale Teologicznym wyższych studiów zawodowych prowadzonych w systemie eksternistycznym. W tym samym dniu podpisana została umowa o współpracy UKSW z Instytutem Teologicznym Diecezji Łowickiej w Łowiczu, mocą której Uniwersytet zobowiązał się do objęcia opieką naukowo-dydaktyczną Instytutu Teologicznego Diecezji Łowickiej, umożliwiając studentom Instytutu możliwość jednoczesnego odbycia wyższych studiów zawodowych

w UKSW w systemie eksternistycznym. Na prośbę biskupa koszalińsko-kołobrzeskiego, bp. Mariana Gołębięskiego, rektor UKSW ks. prof. dr hab. Roman Bartnicki pismem z 11 kwietnia 2001 r. wyraził zgodę na przyjęcie studentów Diecezjalnego Kolegium Teologicznego w Koszalinie na studia eksternistyczne Wydziału Teologicznego UKSW. Pismem z 22 czerwca 2001 r. do abp. Zygmunta Kamińskiego, metropolity szczecińskiego, ks. rektor R. Bartnicki informował o możliwości przyjęcia studentów Archidiecezjalnego Kolegium Teologicznego w Szczecinie na studia eksternistyczne na Wydziale Teologicznym UKSW. Bez umowy i bez wymiany korespondencji studentami eksternistycznymi Wydziału Teologicznego stali się studenci z Torunia. W roku akademickim 2001/2002 aż 731 studentów diecezjalnych kolegiów bądź instytutów odbywało równoległe studia systemem eksternistycznym na Wydziale Teologicznym UKSW. Umożliwiając studentom kolegiów diecezjalnych równoczesne studiowanie systemem eksternistycznym w UKSW i uzyskanie zawodowego licencjatu teologicznego, Uniwersytet umożliwił im zdobycie wykształcenia uprawniającego do wykonywania zawodu nauczyciela religii w szkole podstawowej. Po uzyskaniu licencjatu zawodowego mają możliwość kontynuowania nauki w UKSW na uzupełniających studiach magisterskich w systemie zaocznym.

Na prośbę z 18 września 2000 r. ks. bp. Jana Wiktora Nowaka, biskupa siedleckiego, ks. rektor Roman Bartnicki pismem z 12 października 2000 r. wyraził zgodę na wpisanie studentów Podyplomowego Studium Teologiczno-Pastoralnego Diecezji Siedleckiej na listę studentów Zaocznego Studium Biblijno-Pastoralnego istniejącego na Wydziale Teologicznym.

Istnieją instytucjonalne formy współpracy z innymi uczelniami, poparte zawartymi umowami.

W dniu 31 stycznia 2001 r. podpisana została umowa o współpracy naukowej pomiędzy Uniwersytetem w Białymstoku (Katedrą Teologii Katolickiej) a Uniwersytetem Kardynała Stefana Wyszyńskiego (Wydziałem Teologicznym)⁴⁶.

W dniu 27 września 2001 r. podpisana została umowa pomiędzy Uniwersytetem Kardynała Stefana Wyszyńskiego a Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie w sprawie współpracy w pro-

---

⁴⁶ Ze strony Uniwersytetu w Białymstoku umowę podpisali: prof. dr hab. Adam Jamróz (rektor) i bp prof. dr hab. Edward Ozorowski (kierownik Katedry). Ze strony UKSW: ks. prof. dr hab. Roman Bartnicki (rektor) i ks. prof. dr hab. Stanisław Urbański (dzikan).

wadzeniu studiów doktoranckich w dziedzinie nauk teologicznych⁴⁷. Umowa ta umożliwiła uzyskiwanie doktoratów absolwentom Wydziału Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego.

Wydział Teologiczny Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego wydatnie dopomógł w powstaniu wydziałów teologicznych na innych uniwersytetach eksportując tam swoją, wysoko kwalifikowaną kadrę. Na Wydział Teologiczny Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu od 1 października 1999 r. przenieśli się ks. prof. ATK dr hab. Paweł Bortkiewicz i ks. dr hab. Ignacy Bokwa (ten ostatni po roku wrócił do UKSW). Od 1 października 2000 r. na Wydziale Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego zatrudnieni zostali prof. UKSW dr hab. Michał Wojciechowski (pozostając przez trzy lata w UKSW na drugim miejscu pracy) i na drugim etacie ks. prof. dr hab. Władysław Kowalak (w UKSW na pierwszym miejscu pracy); w zamian do pracy w UKSW na powstającym kierunku filologia polska przeniosła się z Olsztyna dr hab. Ewa Wolnicz-Pawłowska. Do swoistej umowy o współpracy doszło pomiędzy rektorami Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu i Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, którzy obiecali sobie wzajemnie pomoc przy tworzeniu kierunków studiów: prawa w ATK i teologii w UMK. Prawo mogło powstać jeszcze w ATK m.in. dzięki temu, że z Torunia przenieśli się do Warszawy do pracy na podstawie mianowania prof. dr hab. Marian Kallas i prof. dr hab. Cezary Mik (obydwaj pozostali w Toruniu na drugim etacie). W zamian, od 1 września 2001 r., do Torunia odeszli z UKSW teologowie: ks. dr hab. Krzysztof Konecki, ks. prof. UKSW dr hab. Czesław Rychlicki, ks. prof. UKSW dr hab. Ireneusz Werbiński, ks. prof. UKSW dr hab. Marian Graczyk (pozostał w UKSW na drugim etacie) oraz historyk: ks. dr hab. Witold Kujawski; na drugim etacie rozpoczęli też pracę w UMK ks. prof. UKSW dr hab. Waldemar Chrostowski. Od 1 września 2001 r. do pracy na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego przenieśli się z Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych UKSW: ks. prof. dr hab. Wincenty Myszor i ks. prof. dr hab. Jerzy Myszor. Do pracy w Wyższej Szkole Filozoficzno-Pedagogicznej „Ignatianum” w Krakowie odeszli z Wydziału Teologicznego UKSW: ks. prof. dr hab. Władysław Kubik

---

⁴⁷ Ze strony UKSW umowę podpisali: ks. prof. dr hab. Roman Bartnicki (rektor) i ks. prof. dr hab. Stanisław Urbański (dziekan Wydziału Teologicznego). Ze strony UWM: prof. dr hab. Ryszard Górecki (rektor) i ks. prof. dr hab. Alojzy Szorc (dziekan Wydziału Teologii).

(od 1 października 1999), ks. prof. UKSW dr hab. Zbigniew Marek, ks. dr Andrzej Hajduk (obaj od 1 października 2001 r.). W ciągu trzech lat aż jedenastu habilitowanych pracowników UKSW podjęło na stałe pracę na podstawie mianowania w innych uczelniach, umożliwiając w ten sposób powstanie nowych wydziałów.

4. Obecny stan Wydziału

Obecnie w skład Wydziału Teologicznego wchodzi sześć instytutów, nieproporcjonalnych pod względem struktur, wielkości i zadań (często tak bywa także na innych uniwersytetach).

Trzonem wydziału jest Instytut Teologii, działający w Warszawie. Utworzony został uchwałą Senatu ATK z dnia 28 września 1999 r. Dzieli się na dwanaście sekcji (Bibliotyki, Teologii Fundamentalnej, Teologii Dogmatycznej, Teologii Moralnej, Teologii Duchowości, Liturgiki, Homiletyki, Katechetyki, Teologii Pastoralnej, Misjologii, Teologii Ekumenicznej, Religiologii). W Instytucie Teologii zatrudnionych jest 71 nauczycieli akademickich (w tym 42 pracowników samodzielnych), prowadzących zajęcia dydaktyczne zarówno na studiach magisterskich, jak i w różnych specjalnościach studiów doktoranckich.

Od 1 października 2002 r. funkcjonuje Instytut Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa. Prowadzi studia teologiczno-dziennikarskie. Studenci Instytutu powinni poznać podstawową teologię i Kościół, a jednocześnie nabyć umiejętności dziennikarskie. W Instytucie zatrudnionych jest 9 etatowych pracowników naukowo-dydaktycznych (w tym 2 samodzielnych, dwoje zatrudnionych na 0,5 etatu). Znaczna część zajęć prowadzona jest przez osoby zatrudnione na umowę o dzieło lub umowę zlecenie.

Od 1 października 2008 r. rozpoczął działalność Instytut Wiedzy o Kulturze. Zatrudnia 8 pracowników naukowo-dydaktycznych (w tym 3 samodzielnych, 4 zatrudnionych na 0,5 etatu).

Instytut Teologiczny w Radomiu jest zamiejscowym ośrodkiem dydaktycznym, z którym ściśle powiązane jest Wyższe Seminarium Duchowne w Radomiu. Zachowuje ono własną osobowość prawną, statut i własny zarząd. Zajęcia dydaktyczne w Seminarium prowadzone są przez pracowników Wydziału Teologicznego; alumni są studentami Wydziału Teologicznego. W Instytucie zatrudnionych jest 22 pracowników naukowo-dydaktycznych (w tym 8 samodzielnych).

Instytut Teologii Apostolstwa z siedzibą w Ołtarzewie istnieje od 1982 r. Prowadzi niestacjonarne studia doktoranckie w zakresie teologii apostołstwa.

Instytut Studiów nad Rodziną prowadzi kierunek studiów nauki o rodzinie. W Instytucie istnieją cztery sekcje (Filozoficzno-Teologiczna Małżeństwa i Rodziny, Psychologiczno-Pedagogiczna Małżeństwa i Rodziny, Biomedycznych Uwarunkowań Rozwoju Człowieka, Społeczno-Prawna Małżeństwa i Rodziny), ale nie wiążą się one z odrębnymi specjalnościami, tylko z różnymi zakresami prowadzonych badań. W Instytucie Studiów nad Rodziną zatrudnionych jest 30 pracowników naukowo-dydaktycznych (w tym 7 samodzielnych).

Liczba nauczycieli akademickich na Wydziale Teologicznym
w dniu 31.12.2007 r. – według stanowisk

		W Warsza- wie	ISNaR w Łomian- kach	Instytut Teologiczny w Radomiu	Razem na Wyd. Teologicznym
Profesor zwyczaj.	pz*	12	2		14
	npz**				
Profesor nadzw.	pz	20	4	7	31
	npz	5			5
Adiunkt habilit.	pz	4	1		5
	npz	1		1	2
Adiunkt	pz	30	13	10	53
	npz	7	1	3	11
Asystent	pz		2		2
	npz	1	4		5
Starszy wykład	pz	3	3		6
	npz			1	1
Wykładowca	pz	1			1
	npz				
Razem liczba nauczycieli		84	30	22	136

* – pz – pracownicy zatrudnieni na pełnym etacie

** - npz – pracownicy zatrudnieni na niepełnym etacie

Liczba nauczycieli akademickich na Wydziale Teologicznym
w dniu 31.12.2007 r. – według tytułów i stopni naukowych

		W Warszawie	ISNaR w Łomian- kach	Instytut Teologiczny w Radomiu	Razem na Wydziale Teologicznym
Profesor z tytułem	pz	17	3		20
	npz	2			2
Doktor habilitowany	pz	19	4	7	30
	npz	4		1	5
Doktor	pz	32	16	10	58
	npz	8	1	4	13
Magister	pz	2	2		4
	npz		4		
Razem liczba nauczycieli		84	30	22	136

Z dniem 30 września 2008 r. zakończyło pracę na Wydziale Teologicznym UKSW 3 pracowników naukowo-dydaktycznych, ale od 1 października 2008 r. zatrudnionych zostało 15 nowych pracowników.

Nadal istnieją punkty konsultacyjne Wydziału Teologicznego, kształcące studentów w systemie zaocznym. Obecnie działają one w Płocku (od 1973 r.), Suwałkach (od 1979 r.), Łodzi (od 1988 r.), Tczewie (od 1989 r.). Od 1 października 2004 r. funkcjonuje zamiejscowy ośrodek dydaktyczny w Gdyni.

Wydział Teologiczny zawarł umowę o współpracy w zakresie kształcenia alumnów z następującymi seminariami duchownymi: Archidiecezjalne Seminarium Duchowne w Białymstoku (rok III-VI), Gdańskie Seminarium Duchowne w Gdańsku-Oliwie (rok I-VI) – afiliowane do UKSW, Wyższe Seminarium Duchowne w Łodzi (rok V-VI), Wyższe Seminarium Duchowne w Łomży (rok V-VI), Wyższe Seminarium Duchowne w Płocku (rok I-VI) – afiliowane do UKSW, Wyższe Seminarium Duchowne OO. Franciszkanów w Łodzi-Łagiewnikach (rok III-VI), Wyższe Seminarium Duchowne Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego w Ołtarzewie (rok I-VI) – afiliowane do UKSW, Wyższe Seminarium Duchowne Towarzystwa Sale-

zjańskiego w Łądzie n. Wartą (rok III-VI), Wyższe Seminarium Duchowne Towarzystwa Salezjańskiego w Łodzi (rok V-VI).

Kandydaci zgłaszający się na Wydział Teologiczny na kierunku teologia w Instytucie Teologii mają do wyboru studia stacjonarne w dwóch specjalnościach: teologia ogólna i misjologia oraz specjalizację nauczycielsko-katechetyczną, która umożliwi uzyskanie uprawnień do nauczania religii. W Instytucie Wiedzy o Kulturze studiują specjalność teologia kultury. Mogą też wybrać specjalność edukacja medialna i dziennikarstwo w Instytucie Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa. W seminariach duchownych mogą studiować w systemie stacjonarnym specjalność kapłańską, w Instytucie Teologicznym w Radomiu – specjalność pastoralno-katechetyczną. W Instytucie Studiów nad Rodziną mogą studiować na kierunku nauki o rodzinie.

Na kierunku teologia obok studiów stacjonarnych (w Warszawie, Radomiu i w seminariach duchownych) istnieją studia prowadzone w systemie niestacjonarnym (w Warszawie, Radomiu, Gdyni i w punktach konsultacyjnych w Płocku, Suwałkach, Łodzi i Tczewie). Także Instytut Studiów nad Rodziną prowadzi studia stacjonarne i niestacjonarne. Nadal prowadzone są także studia teologiczne w systemie eksternistycznym.

Aż do roku akademickiego 2005/2006 obok jednolitych studiów magisterskich istniała także możliwość studiowania teologii w systemie dwustopniowym: zawodowe studia licencjackie i uzupełniające studia magisterskie. Stosując się do rozstrzygnięć władz kościelnych od roku akademickiego 2006/2007 kandydaci przyjmowani są wyłącznie na jednolite studia magisterskie. Na studiach stacjonarnych trwają one pięć lat dla studentów świeckich i sześć lat dla kandydatów do kapłaństwa; na studiach niestacjonarnych sześć lat.

Na Wydziale Teologicznym istnieją czteroletnie studia doktoranckie, prowadzone w systemie stacjonarnym i niestacjonarnym. Pierwsze dwa lata przygotowują do uzyskania kościelnego stopnia licencjata teologii (obowiązuje 20 do 24 godzin zajęć dydaktycznych tygodniowo). Można się specjalizować w biblistyce, teologii fundamentalnej, teologii dogmatycznej, teologii moralnej, teologii duchowości, liturgice, homiletyce, katechetyce, teologii pastoralnej, misjologii, teologii ekumenicznej, religiologii, teologii środków społecznego przekazu, teologii apostołstwa, teologii rodziny.

Wydział prowadzi także studia podyplomowe. W Instytucie Teologii w Warszawie istnieje Podyplomowe Studium Teologii, Podyplo-

mowe Studium Katechetyczno-Pedagogiczne (aktualnie zawieszona), oraz Podyplomowe Studium Misjologiczne; w Instytucie Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa – Podyplomowe Studium Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej; w Instytucie Teologicznym w Radomiu – Podyplomowe Studium Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacyjnej oraz Podyplomowe Studium: Zarządzanie i Organizacja w Ochronie Zdrowia; w Instytucie Studiów nad Rodziną – Podyplomowe Studium Nauk o Rodzinie.

Pod względem liczby studentów Wydział Teologiczny jest największym wydziałem teologicznym prawdopodobnie nie tylko w Polsce (to oczywiste), lecz i w całej Europie. Na kierunku teologia w dniu 30 listopada 2007 r. studentów stacjonarnych było 1780, w tej liczbie 1225 studiujących w Warszawie, 150 studiujących w Radomiu, 405 studiujących w seminariach duchownych. Studentów niestacjonarnych na kierunku teologia w dniu 30 listopada 2007 r. było 1028, w tej liczbie 285 studiujących w Warszawie.

STUDENCI WYDZIAŁU TEOLOGICZNEGO UKSW
w roku akademickim 2007/2008 (stan z 30. 11. 2007)

Kierunek	Warszawa	Radom	Seminaria duchowne	Punkty kon- sultacyjne	RAZEM
TEOLOGIA					
STUDIA MAGISTERSKIE					
STACJONARNE , w tym:	1225	150	405		1780
Teologia ogólna	410				
Misjologia	120				
Edukacja medialna i dziennikarstwo	554				
Teologia kultury (I – III r.)	128				
Specjalizacja nauczycielsko- katechetyczna (I r.)	13				
Niestacjonarne	285	46		697	1028
RAZEM	1510	196	405	697	2808
STUDIA DOKTORANCKIE					
stacjonarne	226				226

niestacjonarne	274			274
RAZEM	500			500
STUDIA PODYPLOMOWE	220	527	41	788
RAZEM				4086
NAUKI O RODZINIE				
STUDIA LICENCJACKIE				
(I rok)	101			101
stacjonarne	66			66
niestacjonarne	35			35
STUDIA JEDNOLITE MGR				
(II – V rok)	517			517
stacjonarne	315			315
niestacjonarne	202			202
STUDIA UZUP. MGR				
(I rok)	8			8
RAZEM na pięciu latach studiów stacjonarnych	381			381
RAZEM na pięciu latach studiów niestacjonarnych	245			245
STUDIA DOKTORANCKIE				
(teol. rodziny)	10			10
STUDIA PODYPLOMOWE				
RAZEM w Instytucie Studiów nad Rodziną	668			668
 RAZEM na Wydziale Teologicznym	 4754			 4754

Studenci mogą rozwijać swoje zainteresowania naukowe w kołach naukowych, których w tej chwili jest dziesięć: Koło Naukowe Duchowości Chrześcijańskiej, Koło Naukowe Studentów Instytutu Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa, Naukowe Koło Misjologów, Koło Naukowe Studentów Bibliistyki, Duszpasterstwo Akademickie „Kaganek”, Koło Naukowe Studentów Teologii, Koło Naukowe Katechety-

ków, Koło Naukowe Teologii Kultury ‘Teraz Kultura’, Koło Naukowe Liturgistów, Koło Naukowe Badaczy Kultury Nowego Świata.

Urząd dziekana pełnili: ks. prof. dr hab. Stanisław Urbański (1. 09.1999 – 31.08.2005) i ks. prof. dr hab. Roman Bartnicki (1.09. 2005 – 31.08.2008). Prodziekanami byli: ks. prof. dr hab. Lucjan Balter (1.09.1999 – 31.08.2005), ks. prof. UKSW dr hab. Jan Decyk (1.09.1999 – 31.08.2005; od 2004 r. prof. z tytułem), ks. dr Kazimierz Misiaszek (1.09.1999 – 31.08.2002; od 2000 r. dr hab.), ks. prof. dr hab. Adam Durak (1.09.2002 – 21.06.2005: data śmierci), ks. prof. UKSW dr hab. Mieczysław Ozorowski (1.09. 2005 – 31.08.2008), ks. prof. UKSW dr hab. Jarosław Różański (1.09.2005 – 31.08.2008), ks. dr Stanisław Dziekoński (1.09. 2005 – 31.08.2008; od 2006 r. dr hab., od 2007 r. prof. UKSW). Kierownikiem studiów doktoranckich jest ks. prof. dr hab. Jan Załęski (od 1997 r).

Kierownikiem Dziekanatu w latach 1999-2007 była mgr Janina Kulikowska, a od 1.09.2007 r. jest mgr Kazimiera Bojkowska.

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego współpracuje z wieloma uczelniami krajowymi i zagranicznymi. Wydział Teologiczny UKSW podtrzymuje tradycyjne już kontakty z wydziałami teologicznymi KUL-u i PAT-u, ale rozwija się także współdziałanie z nowymi wydziałami. Przejawia się ono zwłaszcza udziałem w sympozjach naukowych oraz wzajemnym pisaniem recenzji w przewodach doktorskich, habilitacyjnych i profesorskich.

Wydział Teologiczny funkcjonuje w niezłych warunkach lokalowych. Od początku maja 2005 r. Dziekanat Wydziału Teologicznego ma swoje pomieszczenia w dawnym Rektoracie (3 pokoje: w jednym urzęduje dziekan i prodziekan ds. naukowych i ogólnych, w drugim pracują dwie pracownice, w trzecim jest kierownik dziekanatu), w dawnym Dziekanacie Wydziału Teologicznego (2 pokoje: w jednym urzęduje prodziekan ds. studiów stacjonarnych, w drugim pracuje jedna pracownica) oraz w dawnych pomieszczeniach prorektora ds. rozwoju i studenckich (2 pokoje: w jednym urzęduje prodziekan ds. studiów niestacjonarnych, w drugim pracują cztery pracownice). Sekretariat studiów doktoranckich jest wspólny dla Wydziału Teologicznego i Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej (dwa pokoje: jeden dla dwóch kierowników tych studiów, drugi dla dwóch pracownic). Jeden pokój w Nowym Gmachu jest do dyspozycji dyrektora Instytutu Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa. Tenże Instytut dysponuje Salą Technik Medialnych i jest głównym użytkownikiem pra-

cowni komputerowej z 12 komputerami. W gestii Wydziału jest także Pracownia Studiów i Badań Biblijnych, Pracownia Duchowości Europejskiej, trzy pokoje profesorskie w Łączniku oraz sala profesorska w pokoju nr 421 (na prośbę prorektora ds. ogólnych i badań naukowych wypożyczona Centrum Systemów Informatycznych).

Zajęcia dydaktyczne Wydziału Teologicznego odbywają się w Auli im. Jana Pawła II (we wtorki), w tzw. Auli Teologicznej, czyli sali nr 401 przydzielonej Wydziałowi Teologicznemu decyzją Rektora z 20 lipca 1999 r., mieszczącej około 150 osób, oraz w 20 salach w budynkach na Bielanach.

Taki stan lokalowy Wydziału zawdzięczamy w dużej mierze Księdzu Prymasowi Józefowi Glempowi. Dzięki decyzji Księdza Prymasa z 1992 r. o bezpłatnym wydzierżawieniu 2, 5 ha terenu na Bielanach Akademii Teologii Katolickiej, możliwa była budowa nowego gmachu oraz utworzenie Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego. W 2003 r. Ksiądz Prymas Józef Glemp przekazał ten teren Uniwersytetowi aktem darowizny. Jeszcze w latach dziewięćdziesiątych XX wieku zajęcia odbywały się w niewygodnym, zimnym budynku powojkowym na Młocinach oraz w małych salkach katechetycznych przy warszawskich kościołach; Dziekanat musiał zmieścić się w dwóch, później w trzech małych pokojach. Nie było żadnych innych własnych pomieszczeń. W tych warunkach nie można było przyjmować większej liczby studentów. Obecne zasoby lokalowe są nieporównanie lepsze, a zawdzięczamy je m.in. decyzjom Księdza Prymasa.

5. Główne osiągnięcia

Decyzją Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich, na wniosek Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej, uchwałą z dnia 23 maja 2000 r., w uznaniu wysokiej jakości kształcenia, kierunkowi teologia prowadzonemu w UKSW udzielona została akredytacja na 5 lat (Certyfikat Nr 34/2000). Uchwałą KRUP z dnia 21 czerwca 2005 r. akredytacja została udzielona na następnych 5 lat (Certyfikat Nr 8/2005). Uchwałą Nr 724/2004 Prezydium Państwowej Komisji Akredytacyjnej z dnia 8 lipca 2004 r. kierunek teologia prowadzony na Wydziale Teologicznym UKSW otrzymał ocenę pozytywną. W & 3 uchwały stwierdzono, że następna ocena jakości kształcenia powinna nastąpić w roku akademickim 2008/2009. W piśmie Państwowej Ko-

misji Akredytacyjnej z 15 lipca 2004 r. poinformowano, że ze względu na zmianę statusu prawnego Instytutu Teologicznego w Radomiu Komisja odstąpiła od formułowania oceny jakości kształcenia prowadzonego w tej jednostce.

Najbardziej wymiernym efektem działalności dydaktycznej Wydziału są wydane dyplomy. Obrazują ją dwie tabele:

Uzyskane stopnie i tytuły naukowe na Wydziale Teologicznym UKSW od 1.10.1999 r. do 16.06.2008 r.

tytuł profesora nauk teologicznych	23
stopień doktora habilitowanego	45
stopień doktora teologii	370
w tym nostryfikacji	71
kanoniczny licencjat teologii	1315
uzyskany na studiach stacjonarnych	663
uzyskany na studiach niestacjonarnych	652
magisterium teologii	5718
uzyskane na studiach stacjonarnych	2173
uzyskane na studiach niestacjonarnych	3545
zawodowy licencjat teologii	3916
uzyskany na studiach stacjonarnych	39
uzyskany na studiach niestacjonarnych	3877
magisterium nauk o rodzinie	1733
świadectwa ukończenia studiów podyplomowych	2573

Uzyskane stopnie i tytuły naukowe na Wydziale Teologicznym UKSW w roku akademickim 2007/2008 r. (do 16.06.2008 r.)

tytuł profesora nauk teologicznych	2
stopień doktora habilitowanego	6

stopień doktora teologii	52
w tym nostryfikacji	6
kobiety	16
mężczyźni	36
księża	30
siostry zakonne	1
kanoniczny licencjat teologii	118
uzyskany na studiach stacjonarnych	55
uzyskany na studiach niestacjonarnych	63
magisterium teologii	540
uzyskane na studiach stacjonarnych	327
uzyskane na studiach niestacjonarnych	213
zawodowy licencjat teologii	128
uzyskany na studiach stacjonarnych	0
uzyskany na studiach niestacjonarnych	128
magisterium nauk o rodzinie	102
świadczenia ukończenia studiów podyplomowych	149

Na wniosek Rady Wydziału Teologicznego następujące osoby otrzymały doktorat honoris causa Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego: ks. prymas Józef Glemp (2001), ks. kardynał Jan Chryzostom Korec (2003), ks. biskup Gerhard Müller (2007), ks. kardynał Adam Kozłowiecki (2007), ks. arcybiskup Robert Zollitsch (2008). Doktorat honoris causa wszystkich dyscyplin uprawianych w Uniwersytecie otrzymał 15 grudnia 2001 r. Ojciec św. Jan Paweł II. Profesor naszego Uniwersytetu, ks. abp Edward Ozorowski, w dniu 1 października 2007 r. otrzymał doktorat honoris causa Uniwersytetu w Białymstoku.

Osiągnięcia naukowe Wydziału mierzyć można liczbą uzyskanych grantów, przeprowadzonych badań statutowych i własnych, opublikowanych książek i artykułów naukowych, zorganizowanych konferencji i sympozjów naukowych.

W ciągu dziewięciu lat tylko czterech profesorów uzyskało granty własne: Ks. prof. dr hab. Stanisław Urbański (w roku 2000: *Kultura duchowo-religijna XIX wieku*), Ks. prof. UKSW dr hab. Jarosław Różański (w roku 2001: *Inkulturacyja Kościoła wśród ludów środkowego i wschodniego Sudanu*), prof. dr hab. Michał Wojcie-

chowski (w roku 2002: *Apokryficzny List Arysteasa*), ks. prof. dr hab. Henryk Seweryniak (w roku 2003: *Teologia narracji literackiej*). Pozyskano też w tym czasie sześć grantów doktorskich i jeden habilitacyjny. O wiele bardziej popularne było podejmowanie badań statutowych i własnych. W ramach badań statutowych pracownicy samodzielnie zgłosili i opracowali 172 projekty badawcze. W zakresie badań własnych młodszy pracownicy naukowo-dydaktyczni opracowali 243 projekty badawcze.

Pracownicy Wydziału Teologicznego opublikowali tysiące artykułów naukowych i setki książek. Trudno je w tej chwili policzyć, także ze względu na nieostre granice między pozycjami naukowymi, popularno-naukowymi i publicystycznymi. Wielu redagowało prace zbiorowe: książki i periodyki naukowe. Dorobek naukowy wraz z krótkim opisem historii i aktualnego stanu poszczególnych sekcji przedstawiony został w publikacji *Dorobek naukowy pracowników Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego (stan personalny na dzień 30 czerwca 2001 roku)*, t. 1-2, red. J. Decyk, J. Sobkowiak, Wydawnictwo UKSW, Warszawa 2002, ss. 729. Historia Wydziału i poszczególnych sekcji przedstawiona została także w publikacji *Wydział Teologiczny 1954 – 2004*, red. St. Urbański, Wydawnictwo UKSW, Warszawa 2004, ss. 100. Działalność dydaktyczną specjalności prezentowały *Informatory Wydziału Teologicznego* wydane za lata akademickie 2000/2001, 2001/2002, 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005 (red. Ks. J. Decyk i in.) oraz 2005/2006 (red. ks. M. Ozorowski i in.). Ze względów oszczędnościowych od roku 2006 są one publikowane jedynie w wersji elektronicznej. Jeden raz ukazał się *Informator Wydziału Teologicznego w Radomiu na rok akademicki 2001/2002* (red. ks. I. Bokwa, P. Mazur).

Półrocznikiem Wydziału są ukazujące się od 1963 r. *Studia Theologica Varsaviensia* (redaktorem naczelnym w latach 1999-2004 był ks. St. Mędała, a od r. 2005 jest ks. J. Sobkowiak), każdy tom zawiera także *Kronikę Wydziału Teologicznego*. UKSW wydaje również kwartalnik *Collectanea Theologica* (redaktorem naczelnym od wielu lat jest ks. Waldemar Chrostowski) oraz biuletyn *Maqom* (red. ks. W. Chrostowski), redagowane przez pracowników Wydziału Teologicznego. Instytut Studiów nad Rodziną wydaje półrocznik *Studia nad Rodziną* (red. bp St. Stefanek i in.). Sekcja Teologii Pastoralnej publikuje od 2005 r. półrocznik *Warszawskie Studia Pastoralne* (red. naczelny ks. E. Robek), który jest sponsorowany i wydawany przez warszawskie wydawnictwo Kontrast.

Na Wydziale Teologicznym zorganizowano wiele konferencji i sympozjów naukowych. W Warszawie w ciągu dziewięciu lat było ich około 120, w Łomiankach (ISNaR) – 14, w Instytucie Teologicznym w Radomiu – 16. Były to konferencje i sympozja międzynarodowe, ogólnopolskie, wydziałowe lub sekcyjne. Najwięcej sympozjów zorganizowała Sekcja Misjologii – 20, Sekcja Teologii Duchowości – 15, Sekcja Teologii Moralnej – 7, Sekcja Katechetyczna – 7.

Odbywały się sympozja cyklicznie organizowane. W dniu 14 listopada 2007 r. miało miejsce XVII. Sympozjum *Kościół a Żydzi i judaizm*. Każdego roku odbywały się sympozja katechetyczne, organizowane na przemian w KUL i w UKSW, na których referaty głosili wykładowcy i studenci. Sekcja Misjologii organizowała kolejno sympozja: *Ecclesia in America*, *Ecclesia in Asia*, *Ecclesia in Africa*, *Ecclesia in Oceania*, *Ecclesia in Europa*.

Oddzielną grupę stanowiły sympozja rocznicowe. W dniu 25 listopada 2001 r. odbyło się sympozjum dedykowane przez Wydział Teologiczny Księdzu Prymasowi Józefowi Glempowi *Dziedzictwo Prymasa Tysiąclecia – 20 lat Kościoła w Polsce w okresie funkcji prymasowskiej Kardynała Józefa Glempa*. 15 maja 2002 r. odbyło się sympozjum z okazji 185. rocznicy powstania Wydziału Teologicznego, zorganizowane przez Sekcję Teologii Duchowości *Duchowość współczesnego człowieka*. Sekcja Teologii Moralnej zorganizowała dwa sympozja dedykowane Ks. Profesorowi Stanisławowi Olejnikowi: 8 maja 2000 r. z okazji 80 lat życia i 50 lat pracy naukowej oraz 5 maja 2008 r. połączone z konferencją *Agnostycyzm wyzwaniem dla współczesnej Europy*. Księdzu Profesorowi Janowi Prysmontowi poświęcone było sympozjum zorganizowane 10 maja 2004 r. przez Sekcję Teologii Moralnej z okazji jubileuszu 60-lecia kapłaństwa. Ks. Profesor Jan Łach, były dziekan Wydziału Teologicznego i rektor ATK, został uczczony dwoma sympozjami. 25 maja 2004 r. odbyło się sympozjum połączone z wręczeniem ks. Łachowi Księgi Pamiątkowej. Sekcja Bibliistyki zorganizowała 20 listopada 2007 r. sympozjum *Półwiecze naukowej działalności Ks. prof. dr. hab. Jana Łacha*.

Do bardzo ważnych zaliczyć należy konferencję odbywającą się w dniach 14-15 listopada 2006 r. pt. *Chrześcijaństwo a kultura*. Otworzyła ona cykl sesji naukowych organizowanych przez wydziały teologiczne we współpracy z Komitetem Teologicznym Polskiej Akademii Nauk nt. *Wkład chrześcijaństwa w kulturę polską*. Także wcześniej odbywały się sympozja organizowane we współpracy

z innymi instytucjami. 8 grudnia 1999 r. odbyło się wspólne sympozjum Wydziału Teologicznego UKSW i Sekcji Bobolanum Papieskiego Wydziału Teologicznego w Warszawie nt. encykliki *Fides et Ratio*. Sekcja Misjologii organizowała niektóre sympozja we współpracy z Papieskimi Dziełami Misyjnymi, np. 20 lutego 2002 r. międzyuczelniane sympozjum *Wybrane problemy szkolnictwa w Afryce*. Sekcja Bibliistyki UKSW organizowała dwukrotnie sympozja wspólnie z Zakładem Egzegezy Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Sekcja Teologii Duchowości w dniach 7-8 marca 2007 r. zrealizowała wspólnie z Instytutem Filologii Polskiej sympozjum poświęcone *Gorzkim Żalom*. Dwukrotnie Wydział Teologiczny współdziałał z Towarzystwem Uniwersyteckim *Fides et Ratio* przy organizacji konferencji: *Autorytet prawdy* w dniu 19 marca 2007 r. oraz *Dar Bożej Opatrzności dla Kościoła i narodu polskiego* w dniach 21-22 września 2007 r. W tym samym czasie (21-22.09.2007) na UKSW odbywała się konferencja zorganizowana przez fundację Dzieło Nowego Tysiąclecia oraz cztery uniwersytety: UKSW, UW, KUL i UJ *Odchodzenie Jana Pawła II w polskich mediach*; ze strony UKSW organizatorem był Instytut Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa.

Inną grupę sympozjów stanowią konferencje międzynarodowe. W dniach 13-14 maja 2000 r. Instytut Studiów nad Rodziną zorganizował międzynarodową konferencję z okazji 25-lecia Instytutu *Rodzina na przełomie wieków*. 3 października 2007 r. tenże Instytut był realizatorem międzynarodowej konferencji *Małżeństwo i rodzina – od Biblii po współczesność*. Trzy międzynarodowe konferencje odbyły się w Radomiu. 23 listopada 2000 r. miała miejsce konferencja *Ubóstwo jako wyzwanie dla nowej Europy*. W dniach 11-12 maja 2005 r. zorganizowano międzynarodową konferencję *Eucharystia buduje Kościół*. W dniach 20-21 maja 2006 r. odbyła się w Radomiu konferencja z udziałem pracowników watykańskiej Kongregacji Wiary i profesorów uniwersytetów rzymskich *Cooperatores Veritatis Joseph Ratzinger/Benedykt XVI*. Jej kontynuacją była konferencja odbywająca się 22 maja 2006 r. w auli im. Jana Pawła II w UKSW w Warszawie. Sekcja Teologii Pastoralnej zorganizowała dwa międzynarodowe sympozja: w dniu 11 maja 2005 roku – *Sytuacja Kościoła w zjednoczonej Europie*; w dniu 22 kwietnia 2008 roku – *Badania religijności na Słowacji i w Polsce wyzwaniem dla duszpasterstwa*.

Sekcja Misjologiczna była organizatorem sześciu edycji Misyjnej Olimpiady Znajomości Afryki; w roku akademickim 2007/2008 wzięło w niej udział 296 szkół ponadgimnazjalnych i 6 tys. uczniów.

Na Wydziale Teologicznym odbywały się wykłady gościnne profesorów zagranicznych: z Niemiec, Francji, Holandii, Belgii, Rzymu. Pracownicy Wydziału Teologicznego wygłosili bardzo wiele prelekcji poza uczelnią, odnotowuje je *Kronika Wydziału Teologicznego*. Na przestrzeni dziewięciu lat najbardziej aktywni byli: ks. W. Chrostowski, ks. St. Urbański, o. J. Salij, p. E. Sakowicz, ks. bp T. Pikus, ks. R. Czekalski, p. E. Osewska. W ostatnich trzech latach do tej grupy dołączyli: ks. W. Kawecki, ks. St. Dziekoński, ks. K. Misiaszek, ks. J. Różański, ks. A. Skreczko, p. J. Sienkiewicz.

Sekcja Teologii Kultury organizowała ciekawe spotkania z ludźmi kultury: Krzysztofem Zanusim, red. Justyną Pochanke, red. Grażyną Torbicką, Grzegorzem Markowkim. Ta najmłodsza sekcja organizowała też bardzo ciekawe sympozja, np. 23 października 2007 r. *Tożsamość europejska a kultura polska*; 13 grudnia 2007 r. *Czy istnieje teologia teatru?*

Bardzo aktywne były studenckie koła naukowe, które pomagały organizować konferencje i sesje naukowe wydziałowe i sekcyjne, organizowały też własne sesje naukowe oraz wyjazdy szkoleniowo-formacyjne.

Wyrazem uznania dla pracowników Wydziału Teologicznego były przyznawane im odznaczenia i nagrody. Np. abp prof. Kazimierz Majdański otrzymał w 2006 r. najwyższe odznaczenie państwowe, Order Orła Białego z Gwiazdą. Abp prof. Edward Ozorowski oraz ks. prof. Jerzy Lewandowski otrzymali nagrodę naukową im. Włodzimierza Pietrzaka przyznaną przez Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana”. Ks. prof. Jacek Salij otrzymał Nagrodę Stowarzyszenia Wydawców Katolickich „Feniks” w 2004 r. Ks. prof. Stanisław Urbański otrzymał na KUL’u nagrodę im. Skowyrów, a bp Stanisław Stefanek 17 kwietnia 2008 nagrodę KUL’u. Instytut Studiów nad Rodziną otrzymał w listopadzie 2007 r. nagrodę Totus przyznaną przez Fundację Dzieło Nowego Tysiąclecia.

6. STRUKTURA WYDZIAŁU TEOLOGICZNEGO

1). INSTYTUT TEOLOGII

1.1 Sekcja Bibliistyki

- 1.1.1 Katedra Egzegezy Starego Testamentu
- 1.1.2 Katedra Egzegezy Nowego Testamentu
- 1.1.3 Katedra Introdukcji Biblijnej
- 1.1.4 Katedra Historii Biblijnej
- 1.1.5 Katedra Teologii Biblijnej
- 1.1.6 Katedra Literatury Międzytestamentalnej
- 1.1.7 Katedra Filologii Biblijnej

1.2 Sekcja Teologii Fundamentalnej

- 1.2.1 Katedra Chrystologii Fundamentalnej
- 1.2.2 Katedra Eklezjologii i Prakseologii Apologetycznej
- 1.2.3 Katedra Teorii i Poznania Teologicznego

1.3 Sekcja Teologii Dogmatycznej

- 1.3.1 Katedra Teologii Dogmatycznej
- 1.3.2 Katedra Teologii Pozytywnej
- 1.3.3 Katedra Historii Dogmatów
- 1.3.4 Katedra Teologii Współczesnej
- 1.3.5 Katedra Mariologii

1.4 Sekcja Teologii Moralnej

- 1.4.1 Katedra Bioetyki i Ekoteologii
- 1.4.2 Katedra Teologii Moralnej Fundamentalnej
- 1.4.3 Katedra Teologii Moralnej Szczegółowej
- 1.4.4 Katedra Historii Teologii Moralnej
- 1.4.5 Katedra Teologii Życia Społecznego

1.5 Sekcja Teologii Duchowości

- 1.5.1 Katedra Teologii Życia Duchowego
  - 1.5.1.1 Zakład Duchowości Europejskiej
- 1.5.2 Katedra Hagiografii
- 1.5.3 Katedra Mistyki Chrześcijańskiej

1.6 Sekcja Teologii Ekumenicznej

- 1.6.1 Katedra Ekumenizmu

1.7 Sekcja Liturgiki

1.7.1 Katedra Historii Liturgii

1.7.2 Katedra Teologii Liturgii

1.7.3 Katedra Hermeneutyki Liturgicznej

1.8 Sekcja Homiletyki

1.8.1 Katedra Historii Kaznodziejstwa

1.8.2 Katedra Teologii Kaznodziejstwa

1.9 Sekcja Katechetyki

1.9.1. Katedra Katechetyki Fundamentalnej i Historii Katechezy

1.9.2 Katedra Dydaktyki Katechetycznej

1.9.3 Katedra Katechetyki Materialnej

1.9.4 Katedra Psychologicznych i Pedagogicznych Podstaw Katechetyki

1.10 Sekcja Teologii Pastoralnej

1.10.1 Katedra Organizacji Duszpasterstwa

1.10.2 Katedra Teologii Pastoralnej Fundamentalnej

1.10.3 Katedra Teologii Pastoralnej Szczegółowej

1.11 Sekcja Misjologii

1.11.1 Katedra Historii Misji

1.11.2 Katedra Teologii Misji

1.12 Sekcja Religiologii

1.12.1 Katedra Teologii Religii

1.12.2 Katedra Fenomenologii Religii

1.12.3 Katedra Historii Religii

1.13 Zakład Dialogu Katolicko–Judaistycznego

1.13.1 Pracownia Dokumentacji Bibliograficznej

**2). INSTYTUT EDUKACJI MEDIALNEJ
I DZIENNIKARSTWA**

2.1. Katedra Teologii Środków Społecznego Przekazu

2.1.1 Zakład Nauki Kościoła o Mediach i Dziennikarstwie

2.1.2 Zakład Teorii Komunikacji Społecznej i Religijnej

2.1.3 Zakład Teologii Ewangelizacji Medialnej

2.2. Katedra Pedagogiki Mediów

2.2.1 Zakład Teorii Wychowania do Mediów

2.2.2 Zakład Dydaktyki Mediów

2.3. Katedra Prakseologii Dziennikarskiej

2.3.1 Zakład Historii Mediów i Dziennikarstwa

2.3.2 Zakład Retoryki i Języka Dziennikarskiego

2.3.3 Zakład Dziennikarstwa Prasowego i Edytorstwa

2.3.4 Zakład Dziennikarstwa Radiowego

2.3.5 Zakład Dziennikarstwa Telewizyjnego

2.3.6 Zakład Reklamy, Marketingu Medialnego i Public Relations

2.3.7 Pracownia Technik Komputerowych i Internetu

2.3.8 Pracownia Fotografii Prasowej

3). INSTYTUT WIEDZY O KULTURZE

3.1 Katedra Dialogu Wiary z Kulturą

3.2 Katedra Antropologii Kulturowej

3.3 Katedra Dialogu Kultury Artystycznej i Teologii

4). INSTYTUT TEOLOGICZNY W RADOMIU (ZAMIEJSCOWY OŚRODEK DYDAKTYCZNY)

4.1 Katedra Bibliistyki

4.2 Katedra Teologii Fundamentalnej i Dogmatycznej

4.3 Katedra Mariologii

4.4 Katedra Teologii Współczesnej

4.5 Katedra Teologii Moralnej i Duchowości

4.6 Katedra Historii Kościoła i Patrologii

4.7 Katedra Personalizmu Chrześcijańskiego

4.8 Katedra Filozofii Chrześcijańskiej

4.9 Katedra Socjologii Religii i Katolickiej Nauki Społecznej

4.10 Katedra Teologii i Psychologii Pastoralnej

4.11 Katedra Liturgiki

4.12 Katedra Prawa Kanonicznego

4.13 Centrum Doksztalcania i Doskonalenia Nauczycieli

4.14 Centrum Myśli Benedykta XVI

5). ZAMIEJSCOWY OŚRODEK DYDAKTYCZNY W GDYNI

6). INSTYTUT TEOLOGII APOSTOLSTWA

7). INSTYTUT STUDIÓW NAD RODZINĄ

7.1. Sekcja Filozoficzno-Teologiczna Małżeństwa i Rodziny

7.1.1 Katedra Historii Teologii Małżeństwa i Rodziny

7.1.2 Katedra Teologii Systematycznej Małżeństwa i Rodziny

7.1.3 Katedra Teologii Pastoralnej Małżeństwa i Rodziny

7.1.4 Katedra Antropologii i Bioetyki

7.2. Sekcja Psychologiczno–Pedagogiczna Małżeństwa i Rodziny

7.2.1 Katedra Psychologii Małżeństwa i Rodziny

7.2.2 Katedra Psychologii Zdrowia

7.2.3 Katedra Pedagogiki Rodziny

7.3. Sekcja Biomedycznych Uwarunkowań Rozwoju Człowieka

7.3.1 Katedra Rozwoju Człowieka

7.3.2 Katedra Odpowiedzialnego Rodzicielstwa

7.3.3 Katedra Wychowania Zdrowotnego

7.4. Sekcja Społeczno–Prawna Małżeństwa i Rodziny

7.4.1 Katedra Socjologii Małżeństwa i Rodziny

7.4.2 Katedra Ekonomii, Polityki Społecznej i Demografii

7.4.3 Katedra Prawa Rodzinnego: Kanonicznego i Polskiego

8) STUDIA DOKTORANCKIE I PODYPLOMOWE

Studia Doktoranckie

1. Studium stacjonarne

2. Studium Biblijno – Pastoralne (niestacjonarne)

Podypłomowe Studium Katechetyczno-Pedagogiczne (w Warszawie)

Podypłomowe Studium Nauk o Rodzinie (w Łomiankach)

Podypłomowe Studium Wychowania do Życia w Rodzinie (w Radomiu)

Podypłomowe Studium Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji (w Radomiu)

Podypłomowe Studium Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej (w Warszawie)

Podypłomowe Studium: Zarządzanie i Organizacja w Ochronie Zdrowia (w Radomiu)

Podypłomowe Studium Teologii (w Warszawie)

Podypłomowe Studia Teologii Praktycznej (w Łodzi i Płocku)

Podypłomowe Studium Misjologii (w Warszawie)

9). WYŻSZE SEMINARIA DUCHOWNE

1. Seminaria afiliowane

9.1.1 Wyższe Seminarium Duchowne w Płocku, rok I-VI

9.1.2 Gdańskie Seminarium Duchowne w Gdańsku-Oliwie, rok I-VI

9.1.3 Wyższe Seminarium Duchowne Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego w Ołtarzewie, rok I-VI

2. W oparciu o umowę z UKSW

9.2.1 Archidiecezjalne Seminarium Duchowne w Białymstoku, rok III-VI

9.2.2 Wyższe Seminarium Duchowne w Łodzi, rok V-VI

9.2.3 Wyższe Seminarium Duchowne w Łomży, rok V-VI

9.2.4 Wyższe Seminarium Duchowne OO. Franciszkanów w Łodzi – Łagiewnikach, rok III-VI

9.2.5 Wyższe Seminarium Duchowne Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie n/Wartą, rok III-VI

9.2.6 Wyższe Seminarium Duchowne Towarzystwa Salezjańskiego w Łodzi, rok V-VI

Aneks 1

**ŚWIĘTA KONGREGACJA
NAUCZANIA KATOLICKIEGO
(SEMINARIÓW I UNIWERSYTETÓW)**

DEKRET

Wskutek usilnej prośby Jego Eminencji Ks. Kard. Józefa Glempa, arcybiskupa metropolity warszawskiego oraz przy poparciu Jego Eminencji Ks. Kard. Franciszka Macharskiego, arcybiskupa metropolity krakowskiego i przewodniczącego Komisji Episkopatu do spraw Nauczania Katolickiego, jak również Konferencji Episkopatu Polski, niniejsza Kongregacja, której powierzona jest szczególna troska o studia kościelne, po zebraniu opinii od kompetentnych osób tudzież na mocy władzy udzielonej jej przez Papieża z łaski Bożej Jana Pawła II, wniesioną prośbę z urzędu przyjmując,

AKADEMIĘ TEOLOGII KATOLICKIEJ W WARSZAWIE

tymże Dekretem kanonicznie zatwierdza i jako zatwierdzoną ogłasza, udzielając jej władzy nadawania wszystkich stopni akademickich osobom studiującym, które odbyły przepisany prawem tok studiów oraz złożyły pomyślnie przepisane egzaminy, z zachowaniem szczególnych Statutów przez tęż Kongregację zatwierdzonych.

Ponadto niniejsza Kongregacja ustanawia czasowo i ogłasza Ordynariusza Warszawskiego

WIELKIM KANCLERZEM

z wszystkimi przyznanymi Mu prawami i obowiązkami, których powaga wynika z Prawa i praktyki Kościoła.

Kongregacja niniejsza postanawia wreszcie, aby to, co jest przepisane w Konstytucji Apostolskiej „Sapientia Christiana” i w dodatkowych Rozporządzeniach tudzież w Kodeksie Prawa Kanonicznego oraz w pozostałych dokumentach Stolicy Apostolskiej, dotyczących Studiów Uniwersyteckich i Wydziałów Kościelnych, było wypełniane, w posłuszeństwie poleceniom Konferencji Episkopatu Polski i przy ścisłej współpracy z innymi Wyższymi Uczelniami Kościelnymi, z zachowaniem przepisów Prawa, zwłaszcza tych, które odnoszą się do natury i celów Uniwersytetów oraz Wydziałów Studiów Kościelnych.

Dan w Rzymie, w siedzibie tejże Kongregacji, dnia 29 miesiąca czerwca, w Uroczystość świętych Apostołów Piotra i Pawła, Roku Pańskiego 1989.

Sekretarz

Podsekretarz

Studia Philosophiae Christianae ATK 28(1992)1

Aneks 2

**KONGREGACJA
DS. WYCHOWANIA KATOLICKIEGO****(SEMINARIÓW I INSTYTUTÓW NAUKOWYCH)****Dekret**

Kongregacja ds. Wychowania Katolickiego (Seminariów i Instytutów Naukowych) przemyślałszy sprawę ze wszystkich stron i rozważywszy, gdy stwierdziła, że wszystkie normy akademickie Stolicy Świętej są wypełnione, bardzo chętnie zgadzając się na prośbę Najdostojniejszego i Najczcigodniejszego Kardynała Józefa Glempa, Arcybiskupa Warszawskiego, mocą udzieloną jej przez Najwyższego Kapłana JANA PAWŁA II, papieża z Opatrzności Bożej, na chwałę Boga Najlepszego i Największego a nade wszystko ku ozdobie i dla wzrostu Kościoła

**WYDZIAŁ ŚWIĘTEJ TEOLOGII
(RAZEM Z INSTYTUTEM STUDIÓW NAD RODZINĄ⁴⁸)
WYDZIAŁ PRAWA KANONICZNEGO A TAKŻE
WYDZIAŁ FILOZOFII CHRZEŚCIJAŃSKIEJ**

kanonicznie zatwierdzone, do tego czasu działające w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, niniejszym Dekretem kanonicznie eryguje i erygowane ogłasza jako mające być włączone do Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie tak stanowiąc, aby to ustanowienie w pełni i wiernie odpowiadało normom

⁴⁸ w tekście łacińskim jest mowa o INSTYTUCIE STUDIÓW NAD MAŁŻEŃSTWEM I RODZINĄ, w statucie Wydziałów nauk kościelnych jest: Istituto degli Studi sulla Famiglia.

kościelnym, a przede wszystkim Konstytucji Apostolskiej „Sapientia Christiana” i postanowieniom do niej dołączonym, ustanowisz na jej mocy stopnie akademickie Świętej Teologii, Prawa Kanonicznego i Filozofii nadawane w sposób właściwy zgodnie z normami przepisów kanonicznych w sprawie studiów wyższych i tychże uznawszy i rozdzieliwszy prawa i zaszczyty oraz przywileje, które według prawodawstwa kanonicznego stosują się do kościelnych Wydziałów ustanowionych w świecie katolickim.

Ta sama Kongregacja Arcybiskupa Warszawskiego czasowo tychże Wydziałów

Wielkim Kanclerzem

ustanawia, mianuje i ogłasza, wszystkie mu uznając i przydzielając tego rodzaju urzędu obowiązki i prawa: przede wszystkim pilnego przestrzegania i starannego rozszerzania prawowierności katolickiej nauki, rzetelności obyczajów i dyscypliny kościelnej. Zleca się udzielanie i cofanie, w razie konieczności, wszystkim nauczającym misji kanonicznej lub pozwolenia nauczania, przedkładanie odpowiednio tejże Kongregacji do zatwierdzenia właściwe Wydziałom Statuty, porządki i programy studiów, stałe powiększanie gorliwości akademicko-naukowej Wydziałów z pomocą odpowiednich środków. Zachowując, pozostałe rzeczy, które z prawa należy zachować, wbrew innym przeciwnym zarządzeniom.

Dan w Rzymie w siedzibie tejże Kongregacji, w dniu 28 września, Roku Pańskiego 1999.

Prefekt
(-) *Pius Kard. Laghi*

Podsekretarz
(-) *Iosephus Baldanza*

Tłumaczył Hubert Jerzy Kaczmarek

Aneks 3

**KONGREGACJA
DS. WYCHOWANIA KATOLICKIEGO
(SEMINARIÓW I INSTYTUTÓW NAUKOWYCH)**

KONGREGACJA ds. WYCHOWANIA KATOLICKIEGO (SEMINARIÓW I INSTYTUTÓW NAUKOWYCH) przeczytawszy i starannie rozważywszy STATUTY *Wydziałów Nauk Kościelnych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie*, zgodnie z przepisem Konstytucji Apostolskiej „*Sapientia Christiana*” dokładnie przejrawszy, to co w tychże Statutach jest określone i postanowione, na pięcioletni okres próbny zatwierdza i aprobuje. I wszystkim, których to dotyczy, surowo zaleca, aby je wiernie wprowadzali życie, zachowawszy to co z prawa należy zachować, wbrew innym przeciwnym zarządzeniom.

Dan w Rzymie, w siedzibie Kongregacji, w dniu 20 września Roku Pańskiego 2001.

PREFEKT

(-) *Zenon Kard. Grocholewski*

Sekretarz

(-) + *Józef Pittau, SI*Tłumaczył *Hubert Jerzy Kaczmarski*

Faculty of Theology of Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw

Summary

The Faculty of Theology of Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw is endowed with rich history. It existed at the Royal University of Warsaw, established in 1816.

It operated until the University was closed in 1831; then its activity was continued at the Main Seminary (1823-1835), and finally at the Roman-Catholic Clerical Academy (1835-1867). The Theological Faculty came into being again at the University of Warsaw in 1918. After the World War II, the faculty became active in 1945, in 1954 it became part of the Academy of Catholic Theology and since 1999 it has been included into the Cardinal Stefan Wyszyński University.

The achievements of the faculty are important, it has employed many eminent theologians and instructed thousands of graduates. Its merits for the Church and Polish culture are not to be neglected.

The following scientific grades in theology were awarded at the Theological Faculty of the Academy of Catholic Theology (1954-1999): 85 professional bachelor's degrees, 4853 master's degrees, 762 canonical licentiates, 313 doctor's degrees, 92 nostrifications of doctorates and 89 post-doctoral degree.

The following scientific grades in theology have been awarded at the Theological Faculty of Cardinal Stefan Wyszyński University (from 1 October 1999 to 16 June 2008): 3916 bachelor's degrees, 5718 master's degrees, 1315 canonical licentiates, 299 doctor's degrees, 71 nostrifications of doctorates, 45 post-doctoral degrees and 23 professor's degrees in theology. In addition, the Institute of Studies of the Family has awarded 1733 master's degrees in studies of the family.

Nowadays, the Theological Faculty of Cardinal Stefan Wyszyński University is composed of six institutes: Institute of Theology, Institute of Media Education and Journalism, Institute of the Studies of Culture, Institute of Theology in Radom, Institute of Apostleship Theology, Institute of Studies of the Family. The Theological Faculty includes as well the Non-local Didactical Centre in Gdynia. Three clerical seminaries are affiliated at the Theological Faculty: Higher Clerical Seminary in Płock, Gdańsk Clerical Seminary in Gdańsk-Oliwa, Higher Clerical Seminary of Catholic Apostleship in Ołtarzew. The following institutions are bound with the Faculty of Theology of the Cardinal Stefan Wyszyński University with the cooperation agreement: Archdiocese Clerical Seminary in Białystok, Higher Clerical Seminary in Łódź, Higher Clerical Seminary in Łomża, Franciscan Higher Clerical Seminary in Łódź-Łagiewniki,

Higher Clerical Seminary of the Salesian Society in Łąd nad Wartą, Higher Clerical Seminary of the Salesian Society in Łódź.

Key words: Faculty of Theology of the Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw, Royal University of Warsaw, Roman-Catholic Clerical Academy, Faculty of Theology, Academy of Catholic Theology.